

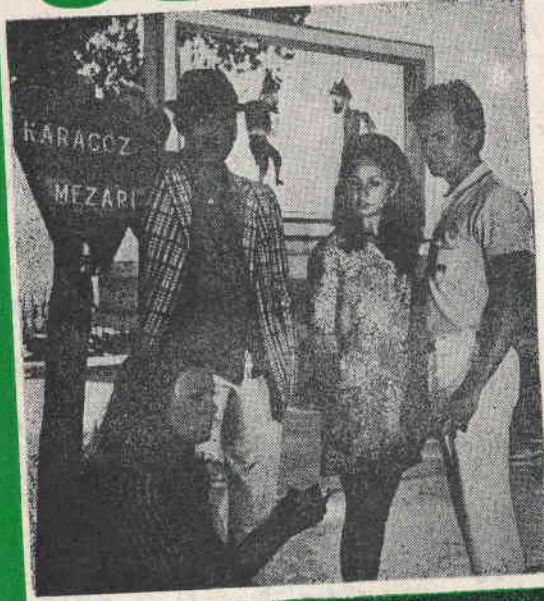

SİNEMATEK

AS

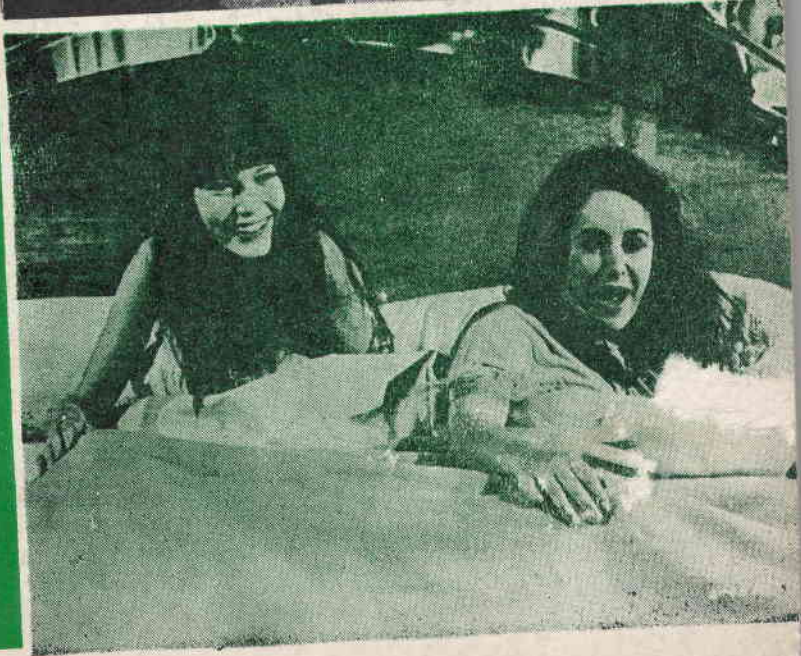
AKADEMİK
SİNEMA

SAYI :
6

Bu Sayıda :
F O R U M

FIATI
BEŞ
LİRADIR.

SİNEMATEK

Akademik Sinema

SAYI : 6

1 ŞUBAT 1970

● **Kurucusu :**

Hayri Caner

● **Sahibi ve sorumlu yönetmeni :**

Selim Sabit Pülten

● **Genel Yayın Müdürü :**

Ferhan Bozkurt

Yönetim yeri :

Babıâli, Ankara Caddesi 66, İSTANBUL

Basıldığı yer :

Acar Matbaası. Telefon : 27 66 40

Kapak fotoğrafları :

- 1) YAŞAMAK GÜZEL ŞEY (Halit Refiğ)
- 2) GİZLİ MERASİM (Joseph Lossey)

SINEMATEK

SİNEMA DÜNYASINDAN YANKILAR...

Son yıllarda eski gücünden oldukça kaybeden Fransız sineması 1969'da edebiyat ile sıkı ilişkiler de kurarak yeniden uyanma, dirilme çabası içinde görülüyor. Fransız sinemasının 1969'da hazırladığı yapıtlara topluca bir göz atınca, eskilerden en yeni kuşaklara kadar genel bir «toparlanma» seçiminin ortama hâkim olduğunu görüyoruz.

ESKİLER NE ÂLEMDE?

Fransız sinemasının yaşlı yöneticilerinden Marcel Carné, 1965'de Georges Simenon'dan «Manhattan'da 3 Oda»; 1967'de de Abbé Prévost'dan «Genç Kurtlar» uyarlamalarını yaptıktan sonra, Henri Viard'ın bir romanına el atmış bu kez, Carné'nin 1969 yılı sonlarında çekimine başlayıp 1970'de tamamlayacağı bu yeni yapıtı «Les Embrumés» (Sisler) adını taşıyor. Başrolde Zeffirelli'nin «Romeo-Jüliet» inde oynayan İngiliz oyuncusu Leonard Whitting var. Whitting filmde amcasını öldüren genç bir katil rolünde, Carné bir aile faciasını işliyor bu kordelâda. Whitting'in annesi rolünde de Silvana Mangano'nun oynaması bekleniyor... 1962'den bu yana film çekmeyen bir başka büyük Jean Renoir da 1969'da yeni, sürpriz bir yapıtla ortaya çıkıyor. Françoise Arnoul, Jean Carmet, ve Jean Sardoü gibi oyuncularla çalışan Renoir'in bu renkli filmi «Le Petit Roi d'Yvetot» (Yvetot'un Küçük Kralı) adını taşıyor... Renoir'in yanısıra Marc Allegret de 20. yüzyıl Fransız edebiyatının genç yaşta ölen ünlü romancısı Raymond Radiguet'nin «İçimizdeki Şeytan»dan sonra yazdığı ikinci dev eseri «Le Bal du Comte d'Orgel» (Orgel Kont'unun Balosu) nu perdeye aktararak 6 yıl sonra yeniden ortaya çıkıyor. Bütünüyle bir «aşk romanı» olan bu ünlü eser bakalım «klâsik» deyişli bir sinemacının elinde ne denli başarıyla işlenecek, Allegret'nin oyuncularını Jean-Claude Brialy ve Sylvie Fennec... Bu yönetmenin 62 yaşındaki kardeşi Yves Allegret ise Alexandre Kalda'nın «Le Ciel des Fous» (Çılgınların Göğü) adlı romanını sinemalaştırıyor. «Dedée d'Anvers» (1947) adlı klâsini geçen yıl Fransız Kültür Merkezi'nde izlediğimiz yönetmen bu son yapıtında da iki arkadaşın hikâyesinden çıkarak bir adamın nasıl katil olduğunu anlatıyor. Allegret'nin kahramanlarını Pierre Clémenti ve François Lemonnier canlandırıyorlar...

Eski kuşağın öteki sinemacılarından Claude Autant-Lara, konusu 2. Dünya Savaşı'nda ve Alman işgali altındaki Fransa'da geçen «Les Patates» (Patatesler)'i çekmekle meşgul. Senaryosunu Jean Aurenche'in yazdığı bu

yapıtın başrolünde şa dırıyor... Jean Delano susluk» romanını per filmde Stephane Au hane Audran ayrıca ent Tueurs» yazarı) (Otomobildeki Kadın André Cayatte ise Yolları) «Les Chemi 1969'da. Cayatte bu y mek için Nepal'e yo yaşantısını da çeşitli vier'nin karşılaştığı «zenginlik» ve «yaln

ORTA KUŞAKTA

René Clément, « yapıtıyle «savaş» tar Film yapımı olan k son... «Gangster fil eserler veren Jean- Ventura ile çektiği nin ardından polisli yor. Melville'in «L

SINEMATEK

Sicilyahlar Çetesi / Henri Verneuil

yapıtın başrolünde şantör Pierre Perret oynuyor ve genç bir işçiyi canlandırıyor... Jean Delanoy, Comacico şirketi hesabına Francis Ryck'in bir «casusluk» romanını perdeye aktarıyor, «La Peau de Torpédo» adını taşıyan filmde Stephane Audran, Lilli Palmer ve Klaus Kinski oynuyorlar... Stephane Audran ayrıca Anatole Litvak'ın Sebastien Japrisot'nun («Compartiment Tueurs» yazarı) bir romanından uyarlayacağı «La Dame dans l'Auto» (Otomobildeki Kadın) da da başrolü oynayacak... Avukat - yönetmen André Cayatte ise kendi senaryosundan çıkarak yaptığı (Kathmandou Yolları) «Les Chemins de Kathmandou» adlı filmiyle sesini duyuracak 1969'da. Cayatte bu yapıtında, Paris'ten kalkıp zengin babasından para çekmek için Nepal'e yolculuk yapan bir gencin serüvenini işlerken günümüz yaşantısını da çeşitli yönleriyle vurgulamak istemiş; filmin kahramanı Olivier'nin karşılaştığı çeşitli insanları «aşk», «zevk», «mutluluk», «özgürlük», «zenginlik» ve «yalnızlık» gibi kavramların sembolü olarak kullanmış..

ORTA KUŞAK'TAN BİR-İKİ SES..

René Clément, «Le Passager de la Pluie» (Yağmur Yolcusu) adlı son yapıtıyla «savaş» tan «polisye suspense» e geçiş yapmakta. Bir Greenwich Film yapımı olan kordelânın oyuncularını Marlène Jobert ve Charles Bronson... «Gangster filmi» türüne bir derinlik kazandıran ve bu türde ilginç eserler veren Jean-Pierre Melville ise 1969'da Simone Signoret ve Lino Ventura ile çektiği «L'Armée des Ombres» (Gölgeler Ordusu) adlı yapıtının ardından polisye türüne yeni bir filmin hazırlıklarına başlamış bulunuyor. Melville'in «Le Cercle Rouge» (Kızıl Çember) adını taşıyan ve bir

SİNEMATEK

SİNEMA DÜNYASINDAN YANKILAR...

Films Corona yapımı olan bu yeni filmde de Paul Meurice ve Alain Delon oynayacaklar... Melville'in yansira Henri Verneuil de Auguste Le Breton'un bir romanından çıkararak yaptıği «Le Clan des Siciliens» (Sicilyahılar Çetesi) ile bir başka «gang-filmi» koyuyor ortaya. Verneuil'ün filminde Lino Ventura polis komiseri, Jean Gabin ve Alain Delon da çetenin elemanları rollerinde gözüküyorlar... Bu kuşaktan bir başka sinemacı Yves Robert ise kendi komedi anlayışına uygun bir yazar olan Marcel Aymé'nin «Clérambard» adlı oyununu perdeye aktarmış. Hikâyesi yüzyılımızın başlarında Fransa'da geçen filmde, mistik görüşlere sahip, sert ve otoriter bir kontun gülünçlü serüvenleri anlatılıyor. Robert, Hector de Clérambard rolünü evvelce «Les Copains», (1964) ve «Alexandre Le Bienheureux» (1967) filimlerinde de beraber çalıştığı Philippe Noiret'ye vermiş. Noiret'ye de Dany Carrel eşlik etmekte..

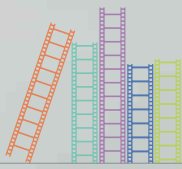
«YENİ DALGA» CILARIN YENİ FİLİMLERİ...

«Çalınan Bûseler»den sonra William Irish'in romanından «La Sirène du Mississipi» (Mississipi'nin Denizkızı) adlı bir aşk ve serüven filmi çıkartan François Truffaut, 1969 için bir ikinci yapıt daha hazırlıyor. Jean Itard'ın «Mémoire et Rapport sur Victor de l'Aveyron» (V. de l'Aveyron Üzerine Hâtıra ve Rapor) undan yola çıkan Truffaut, «400 Darbe» de olduğu gibi bir çocuk kahramanının hikâyesini ele almış. Filmin adı «L'Enfant Sauvage» (Vahşi Çocuk).. Ormanlarda çıplak yaşayan medeniyetten yoksun ve ilkel bir çocuğun, genç bir Tarzan'ın, 12 yaşındaki hırçın bir hayvan - insan'ın topluma kazandırılmasını anlatıyor Truffaut. Eseri yazan Itard, 18. yüzyıl sonlarında anlattığı olayları bizzat yaşamış bir Sağır ve Dilsizler Evi baş hekimi imiş. Truffaut da Jean Girault ile birlikte hazırladığı senaryodan gerçekçi, çarpıcı, değişik bir film çıkartmak arzusunda.. Filmin başrolünde oynayan Jean-Pierre Cargol 2500 çocuk arasından seçilmiş. Filmde Truffaut da ikinci kişi olarak önemli bir rol almış ayrıca. Bakalım «Vahşi Çocuk», Arthur Penn'in «Karanlığın İçinden» ine göre ne kadar başarılı olabilecek...

Truffaut'nun yansira, Chabrol, Varda ve Lelouch da yeni yapıtları ile dikkati çekiyorlar.. Claude Chabrol, son filmi «Que la Bête Meure» (Ne Hayvanca Ölüm)'ü İngiltere'de çekmiş. Chabrol bunun nedenini filminin bir «intikam»ın hikâyesi olduğunu ve bu hikâyeye en uygun mekânlar'la doğal dekorları İngiltere'de bulabildiğini belirterek açıklıyor.. Filim Nicholas Blake'in «The Beast Must Die» adlı romanından alınmış. Senaryoyu Chabrol ve Paul Gégauff yazmışlar. Chabrol küçük bir köyde 9 yaşındaki oğlu ile birlikte yaşayan ve mesleği de çocuk romanları yazmak olan bir

SİNEMA D

adamin, oğlu bir ka
ğü durumu anlatıy
Duchaussoy var. K
«L'Enfance Nue»
olan Maurice Piala
da konusu bir Fr
Oyuncuları Stephe
Lelouch ise Ameri
filmli olan «Lions
lüşünden esinlenen
nan yeni filmi «L'
sız çiftin Amerika
sadeligi içinde gen
ları Jean Paul Bel
Bu filmin ardından
lunuyor. «Le Rose
da Simone Signore
un bir başka çalış
nın «Les Dix Fille
tabi Columbia -
birlikte J. Albicoco
Öte yandan Rober
Saison en Amour
Ronet başrolde o
Boyd'un oynadığı
bir aşk dramı or
ve Deborah Kerr
adli yeni bir yap
tıği «Un Jeune Co
Sinematek'de «Am
len Michel Drach
José Nat'la çalışa
yat) adlı bu film
mış. Cezayir sava
Afrika'lı arasında
Said oynamakta.
geçemiyorlar bir
1959» un yönetme
deki Gecem) ile

SİNEMATEK

R...

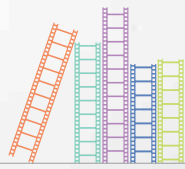
SİNEMA DÜNYASINDAN YANKILAR...

ain Delon
Breton'un
ar Çetesi)
de Lino
elemanları
Robert ise
«Cléram-
başlarında
bir kon-
d rolünü
57) film-
de Dany

Sirène du
ni çıkar-
an Itard'
ı Üzerine
hğu gibi
Sauvage»
ve ilkel
insan'ın
18. yüz-
zler Evi
senaryo-
min baş-
Filimde
«Vahşi
başarı

ıtları ile
re» (Ne
filminin
kânlar'a
ı Nicho-
maryoyu
şındaki
lan bir

adamın, oğlu bir kamyon şoförü tarafından kazaen öldürülünce içine düştüğü durumu anlatıyor.. Başrolde Comédie Française aktörlerinden Michel Duchaussoy var. Kamyon şoföründe Jean Yanne; polis komiserinde de «L'Enfance Nue» (Çıplak Çocukluk) adlı filmle yönetmenliğe de geçmiş olan Maurice Pialat oynuyor.. Chabrol'un 1969'da çekeceği bir ikinci yapıt da konusu bir Fransız taşra kasabasında geçen «Le Boucher» (Kasap). Oyuncuları Stephane Audran ve Jean Yanne... Agnès Varda ve Claude Lelouch ise Amerika'da çekmişler son filimlerini. Varda, Hollywood'a ilk filmi olan «Lions Love» (Aslanların Aşkı)nda Başkan Kennedy'nin öldürülüşünden esinlenen bir hikâye anlatıyor.. Lelouch ise gösterilmeye başlanan yeni filmi «L'Homme qui me plait» (Hoşlandığım Adam) da bir Fransız çiftin Amerika'daki gezilerini ve serüvenlerini olanca duygululuğu ve sadeliği içinde gene bir «aşk filmi» yaparak anlatıyor. Lelouch'un oyuncuları Jean Paul Belmondo (hoşlanılan adam) ve Annie Girardot (hoşlanan). Bu filmin ardından Lelouch hemen bir yenisinin çalışmalarına başlamış bulunuyor. «Le Rose et le Noir» (Pembe ve Siyah) adını taşıyan bu yapıtta da Simone Signoret ve Jean-Claude Brialy başrolleri paylaşıyorlar.. Lelouch'un bir başka çalışması da 8 skeçli filmin bir bölümüyle ilgili. Vahe Katcha'nın «Les Dix Filles qui se lèvent à Midi» (Öğleyin Uyanan 10 Kız) adlı kitabı Columbia - Awa Films ortaklığı için perdeye getiriliyor. Lelouch'la birlikte J. Albicocco ve Robert Enrico da filmin birer skeçini yönetiyorlar.. Öte yandan Robert Enrico 1969'da skeçsiz bir de «aşk filmi» veriyor. «Une Saison en Amour» (Aşkta Bir Mevsim) adını taşıyan bu yapıtta Maurice Ronet başrolde oynuyor.. Enrico'nun yanısıra René Gainville, Stephen Boyd'un oynadığı ve Romanya'da çektiği filmi «Regrets» (Pişmanlıklar) da bir aşk dramı ortaya koyuyor.. Gainville bu filminden başka Alain Libolt ve Deborah Kerr'in oynadıkları «Les Cygnes Sauvages» (Vahşi Kuğular) adlı yeni bir yapıt daha hazırlıyor. Bu ikinci filmin konusu 1968'de yaptığı «Un Jeune Couple» gibi Jean - Louis Curtis'in bir romanından alınmış... Sinematek'de «Amélie ou le Temps d'Aimer» (1961) adlı bir yapıtı gösterilen Michel Drach da 1969'da bir «aşk filmi» veriyor. Gene karısı Marie José Nat'la çalışan Drach, «Elise ou la Vrai Vie» (Elise ya da Gerçek Hayat) adlı bu filminin konusunu Clair ve Cherelli'nin bir romanından almış. Cezayir savaşları sırasında genç bir Fransız işçi kızıyla bir Kuzey - Afrika'lı arasında doğan aşkı anlatıyor. José Nat'n karşısında Muhammed Said oynamakta... Fransız sinemacıları her nedense «aşk filmi»nden vazgeçemiyorlar bir türlü.. Drach gibi Eric Rohmer de («Le Signe de Lion, 1959» un yönetmeni) son çevirdiği «Ma Nuit chez Maud» (Maud'nun Evindeki Gecem) ile bu türde ilginç bir örnek veriyor. Rohmer'in filmi ou

SINEMATEK

SİNEMA DÜNYASINDAN YANKILAR...

Yıl 4. Max Ophüls Ödülü'nü kazanmış. Oyuncuları Jean-Louis Trintignant ve Françoise Fabian... 1961-62 mevsiminde «Büyük Misafir - Les Grands Personnes» (1960) adlı bir «aşk filmi» gösterilen Jean Valère de «La Femme Ecarlate» (Kırmızı Renkli Kadın) ında aynı türden sapmış değil. Senaryosunu Valère ile Paul Gégauff'un yazdıkları yapıtta Monica Vitti, Robert Hossein ve Maurice Ronet oynuyorlar... François Reichenbach'la ortak çevirdikleri «Les Amoureux du France» (1964) ını iki yıl önce Fransız Kültür Merkezi'nde izlediğimiz Pierre Grimblat «Slogan» adlı yeni filminde Serge Gainsburg ve Jane Birkin'i oynatıyor ve aşk ve hareket türünde bir başka «hafif» yapıta imzasını atıyor... Claude Sautet de Romy Schneider ve Michel Piccoli'nin oynadıkları «Les Choses de la Vie» (Hayatın Şeyleri) nde Paul Guimard'ın bir aşk romanını perdeye getiriyor.

François Reichenbach, Nathalie Delon'u «Massacre» (Katliam) adlı polisiye yapıtında; Pierre Schoendoerffer («317 ème Section, 1964» ün yönetmeni) de Jacques Perrin'i İtalyan yazarı Dino Buzzati'den perdeye aktardığı «Le Désert des Tartares» (Tartarların Çölü) adlı filmde oynatıyor. Schoen Doerffer senaryoyu «Savaş Bitti» (Resnais) nin senaristi Jorge Semprun'le birlikte hazırlamış... Polisiye filimlere merak saran Jacques Deray da bu kez Alain Delon ile Jean - Paul Belmondo'yu 1930 Marsilya'sını anlatan hareketli ve canlı bir filmde «Carbone et Spirito» da bir araya getirmiş... İtalyan asıllı yönetici Sergio Gobbi de bir polisiye çevirmiş ve Dominique Fabre'in 1958 polisiye literatüründe «büyük ödül» kazanmış romanı «Beau Monstre» (Güzel Canavar)ı perdeye aktarmış. Gobbi'nin bu 7. uzun filmin başrolünde Brigitte Bardot var... Gobbi bu filminden sonra da Robert Hossein ve Virna Lisi'nin oynadıkları «Le Temps des Loups» (Kurtların Zamanı) adlı bir gangster filmi çevirmiş... Nihayet Costa - Gavras da «Z» (Ölümsüz) adlı ilginç yapıtının ardından, politik konulu bir başka kordelâ koymuş ortaya; Yönetmen «L'Aveu» (İtiraf) adlı bu yeni filminin konusunu Arthur London'ın aynı adlı kitabından almış. London kitabında kendi hayatını ve duruşmasını anlatmış. Gavras, 1915'de Çekoslovakya'da doğup 14 yaşından itibaren komünist militanı olmuş ve Nazilerin eline düşmüş bir adamın hareketli hihâyesini kendine özgü usta sinema diliyle işlemiş yeni filmde, Gavras, başrole de ilk filmi «Caniler Ekspresi — Compartiment Tueurs» (1965) nin oyuncusu Yves Montand'ı seçmiş..

BİRKAÇ KOMEDİ..

Fransız sinemasının bu yılki başlıca komedilerini de Philippe De Broca, Jean Girault, Michel Deville ve Edouard Molinaro vermişler.. De Broca, 1968'deki «Şeytanlık Zinciri — Le Diable par la Queue»nden sonra 1969'da

SİNEMA

da «Les F
bir güldür
rak seçmi
zına âşık
nın köy
yapıtında
lişen bir
ve Jean
dot'yu oy
köylü ile
iki yanlı
film «M
nitelik g
nundan y
düellolu
Bernard

SON

Yaza
yor. «L'
edilebile
olan 23
Paul Se
yazar M
di)yi p
Duras'n
Genç k
çalışma
geçiyor
latmak
Mariell
Enfant
bir kis
in rom
gençler
mi «L
rilen I
nusun
Michel
polisiy

SİNEMATEK

AR...

SİNEMA DÜNYASINDAN YANKILAR...

Trintignant
s Grands
«La Femme
El. Senaryo-
tti, Robert
a ortak çe-
ransız Kül-
ni filminde
iründe bir
Schneider
an Şeyleri)

o adlı po-
ün yönet-
eye aktar-
oylatıyor.
isti Jorge

Jacques
rsilya'sını
r araya
irmiş ve
anmış ro-
bi'nin bu
en sonra
Loups»
ta - Gav-
ntulu bir
bu yeni
London
Çekos-
ve Nazi-
usta si-
«Caniler
tantand'i

a Broca,
Broca,
1969'da

da «Les Figurants du Nouveau Monde» (Yeni Dünyanın Figüranları) adlı bir güldürü yapmış.. Broca filminde küçük bir Fransız köyünü mekân olarak seçmiş ve oradan geçen bir Amerikalı milyarderin köyün en güzel kızına âşık olarak evlenmek istemesinden doğan durumları işlemiş.. Broca'nın köy komedisine karşılık Jean Girault, «La Residence Sécondaire» adıyla yapıtında Paris burjuvazisine uzanmış ve modern bir ailenin çevresinde gelişen bir güldürü ortaya koymuş. Girault'nun oyuncularını Danielle Darrieux ve Jean Richard... Michel Deville ise Jean-Pierre Cassel ve Brigitte Bardot'yu oynattığı «L'Ours et la Poupée» (Ayı ile Bebek) de evli, genç bir köylü ile Paris'in snob çevresinden modern bir genç kız arasında gelişen iki yanlı daha değişik bir komedi ortaya koymuş... Edouard Molinaro'nun filmi «Mon Oncle Benjamin» (Amcam Benjamin) ise hepsinden ayrı bir nitelik gösteriyor. Molinaro bu yeni yapıtında Claude Tillier'nin bir romanından yola çıkarak 18. yüzyıla uzanmış; XV. Louis devrinde geçen ath, düellolu, kaçıp kovalamacalı bir avantürkomedi yapmış. Birkaç oyuncu: Bernard Alane, Jacques Brel, Alfred Adam, Bernard Blier...

SON «YENİ KUŞAK» IN YÖNETMENLERİ...

Yazar-yönetmen Alain Robbe-Grillet yeni filmi Çekoslovakya'da çekiyor. «L'Eden et Après» (Cennet ve Sonrası) adını taşıyan kordelâ tahmin edilebileceği gibi yine bir polisiye. Grillet bu filmde Chabrol'ün keşfi olan 23 yaşındaki Lorraine Rainer'i oynatıyor... 1966'da «La Musica» ile Paul Seban'ın ortaklığında ilk yönetmenlik denemesini vermiş bir başka yazar Marguerite Duras ise son romanı «Détruire dit-elle» (Mahvetmek Demeyi) perdeye aktararak yeni bir «fiction» (hayâl) filmi ortaya koyuyor. Duras'nın oyuncuları Catherine Sellers, Michael Lonsdale ve Henri Garcin... Genç kuşak yönetmenlerinden Claude Berri de 3. filmi «Le Pistonné» nin çalışmalarını bitirmiş durumda. Filmin konusu 1955'in Kuzey Afrika'sında geçiyor. Berri, genç bir askerın hikâyesini yer yer mizahî bir tarzda anlatmakta.. Oyuncuları Guy Bedos, Georges Geret, Yves Robert ve Jean-Pierre Marielle... «Delphine»in genç yönetmeni Eris Le Hung de yeni filmi «Les Enfants de la Chance» (Şans Çocukları) nda Bolivya ihtilâli sırasındaki bir kısım gençlerin mizahî serüvenlerini işliyor. Yönetmen Joseph Kessel'in romanından uyarladığı bu filminin oyuncularını tamamen tanınmamış gençler arasından seçmiş... Gençler üzerine yaptığı «amatörlük» kokan filmi «Les Coers Verts» (1967)i geçen yıl Fransız Kültür Merkezi'nde gösterilen Edouard Luntz da yeni filmi «Le Dernier Saut» (Son Sıçrayış) ın konusunu Bertholomé Benassar'ın bir romanından almış. Maurice Ronet, Michel Bouquet, ve Cathy Rozier'nin («Le Samurai») oynadıkları yapıt bir polisiye niteliği taşıyor...

SİNEMATEK

SİNEMA DÜNYASINDAN YANKILAR...

İlk filimlerini çeken yönetmenler arasında da Fransız sinemasının ve özellikle Godard'ın başarılı görüntü yönetmeni Raoul Coutard dikkati çekiyor. Coutard'ın filmi bir kısa metraj.. 1969'un ilk yarısında Saygon'da çekilmiş ve «Mi-Automne» (Yarı-Sonbahar) adını taşıyor. Başrolünde Danielle Delorme'un oynadığı bu yapıtında Coutard, Saygon'daki savaşta yalnız kalmış Vietnamlı öksüz bir gencin hikâyesini anlatmış.. Yönetmen arkadaşları da Afrika'ya geçerek Euro-France Films şirketi için «L'Antilope Sacrée» (Kutsal Ceylân) adında ekzotik bir belge filmi hazırlamış... Coutard gibi 40'ından sonra yönetmenliğe başlayan bir yeni isim de aktör Marcel Bozzuffi.. 1955'den beri sinemada oyuncu olarak çalışan ve geçen yıl da «La Vie, l'Amour, la Mort» (Lelouch) ve «Z» (Gavras) gibi filimlerde oynayan Bozzuffi yönetmeni olduğu «L'Américain» (Amerikalı) filminde 15 yıl Amerika'da kaldıktan sonra doğduğu şehre, Rouen'e geri dönen bir adamın duygularını ele alıyor. Bozzuffi kendisinin de rol aldığı bu yapıtın başrolünü Jean-Louis Trintignant'a vermiş... Truffaut'nun asistanı Jean-José Richer de ilk filmini yapanlar arasında. Richer, Sebastian Japrisot'nun bir senaryosundan çıkarak «Vendredi 13» (Cuma 13) adlı bir soygun filmi yapmış. Baş oyuncusu da Jean-Paul Belmondo... «Le Témoin» (Tanık) adlı ilk filmi ile ortaya çıkan Anne Walter de 35 yaşında bir bayan yönetmen. Film bir Fransız-Belçika ortak yapımı. Oyuncuları Gérard Barray ve Claude Jade («Çalınan Büseler»in genç kızı). Film ise heyecanlı bir «suspense» kuruluşuna sahip... Ve ABD'de asistanlık yaptıktan sonra Fransa'ya dönen Eddy Matalon da ilk uzun filmi «Trop Petit Mon Ami» (Benim Küçük Dostum) da bir James Hadley Chase uyarlamasına girişmiş. Matalon'un filmi üç kişi üzerine kurulu: Bir genç kız (Jane Birkin); bir dilenci (Bernard Fresson) ve bir cüce (Michael Dunn)... Nihayet bir skeçli film daha: Kısa metraj yönetmen ve yapımcısı George Bourdelon genç yönetmenlere bir şans vermek için 6 skeçli ve «Bozuşma, Anlaşamama» temi üzerine kurulu bir yapıt meydana getirmiş. Her bir skeçi bu temi işleyen filmin yönetmenleri Jean Douchet, Jean-Claude Chambon, Caroline Gazai, Jeanne Bronner, Pierre-Henri Deleau ve Joel Santoni..

SİNEMATEK

R...

İSTANBUL'DA 1969 - 1970 MEVSİMİ FİLMLERİ (3) 1) YABANCI FİLMLER

II. Hafta : (3 Kasım)

- 52) BEN SUÇLU DEĞİLİM / PENDULUM / Yön : George Schaeffer / Oy : George Peppard, Jean Seberg, Richard Kiley, Charles Mc Graw, Madeleine Sherwood / R. bir Amerikan filmi (1968) / Get: Ulus Film / (TINAZETEPE - I -, VENÜS, KENT, YILDIZ'da).
- 53) ÇÖLLERDE MACERA / MASQUERADE / Yön : Basil Dearden / Oy : Cliff Robertson, Jack Hawkins, Maria Mell, Michel Piccoli, Bill Fraser / R. bir İngiliz filmi (1965) / Get: FİTAŞ / (DÜNYA(Harb, AS'da).
- 54) İNSAN İKİ KERE YAŞAR / YOU ONLY LIVE TWICE / Yön : Lewis Gilbert / Oy : Sean Connery, Mie Hama, Akiko Wakabayashi, Tetsuro Tamba, Karin Dor, Donald Pleasence / R.S. bir İngiliz filmi (1967) / Get: FİTAŞ / (ÜNVERDİ - I -, FİTAŞ, SİTE, YENİ MELEK, İPEK, ŞAFAK, SİNEMA KENT'de).
- 55) MÜTHİŞ GECE / ROUGH NIGHT IN JERICHO / Yön : Arnold Laven / Oy : Dean Martin, George Peppard, Jean Simons, John Mc Intire, Slim Pickens / Get : Konak Film / ATLAS, KRİSTAL, AYDIN, KONAK'da).

12. Hafta : (10 Kasım)

- (NOT : Haftanın ilk günü 10 Kasım dolayısıyla sinemalar çalışmadılar).
- 56) BÜYÜK TAKİP / THE HALLELUJAH TRAIL / Yön : John Sturges / Oy : Bart Lancaster, Lee Remick, John Dehner, Jim Hutton, Pamela Tiffin, Donald Pleasence, Brian Keith / R.S. bir Amerikan filmi (1965) / Get: FİTAŞ / (FİTAŞ, SİTE'de).
- 57) DEMİR YUMRUK / HAMMERHEAD / Yön : David Miller / Oy : Vince Edwards, Judy Geeson, Peter Vaughan, Diana Dors, Michael Bates, Beverly Adams, Patrick Cargill / R. bir İngiliz filmi ((968) / Get: Ulus Film / (VENÜS, KENT, ŞAFAK, YILDIZ'da. Daha önce 2-5 Kasım'da Kartal BELEDİYE'de).
- 58) ÖLÜLER SAYILMAZ / I MORTI NON SI CONTANO / Yön : Rafael Romero Marchent / Oy : Antony Steffen, Mark Damon, Piero Lulli, Luis Induni, Maria Martin / R.S. bir İspanyol - İtalyan filmi (1968) / Get : Renk Film / SARAY'da).
- 59) ÖLÜMDEN EVVELKİ CEHENNEM / COMANDAMENTI PER UN GANGSTER / Yön : Alfio Caltabiano / Oy : Lyuba Tadic, Al Northon, Syr John Nick Ballantine, Gene Maras, Dan May / R. bir İtalyan - Yugoslav filmi (1968) / Get : Kılıç Film / (ATLAS, TAN, MARMARA'da).
- 60) ŞAKACI HIRSIZLAR / THE JOKERS / Yön : Michael Winner / Oy : Michael Crawford, Oliver Reed, Harry Andrews, James Donald, Daniel Mas-

SİNEMATEK

- sey, Gabriella Lucidi / R. bir İngiliz filmi (1966) / Get : Konak Film / (KRİSTAL, AYDIN, KONAK'da).
- 61) YARALI KADIN / SWEET BIRD OF YOUTH / Yön : Richard Brooks / Oy : Paul Newman, Geraldine Page, Shirley Kheight, Ed Begley, Rip Torn, Mildred Dunnock / R. S. bir Amerikan filmi (1962) / Get : FİTAŞ / ÜNVERDİ - I -. YENİ MELEK, Harb. AS, İPEK, YENİ'de).
- 13. Hafta : (17 Kasım)**
- 62) BEŞ CESUR SERSERİ / CINQUE FIGLI DI CANE / Yön : Alfio Calabiano / Oy : George Eastman, Wayde Preston, Graziella Granata, Gia Saneri José Suarez Eduardo Fajardo / R.S. bir İtalyan - İspanyol filmi (1968) / Get : Renk Film / (SARAY, ÜMİT'te).
- 63) ÇALANAN BUSELER / BAISERS VOLES / Yön : François Truffaut / Oy : Jean Pierre Léaud, Claude Jade, Delphine Seyrig, Michel Lonsdale, Harry Max, André Falcon, Daniel Ceccaldi / R. bir Fransız filmi (1968) / Get : Sunar Film / (EMEK, Harb. AS'da).
- 64) KENAR MAHALLE / EDGE OF THE CITY / Yön : Martin Ritt / Oy : John Cassavetes, Sidney Poitler, Jack Warden Kathleen Maguire, Ruby Dee / Bir Amerikan filmi (1956) / Get : Ak-Ün Film / (TINAZTEPE - I -, YENİ MELEK, KENT, İPEK, RENK, KEREM, BARBAROS'da).
- 65) ÖLÜM OYUNU / THE KARATE FILLERS / Yön : Barry Shear / Oy : Robert Vaughn, David Mc Callum, Curt Jurgens, Herbert Lom, Telly Savalas, Terry Thomas, Joan Crawford, Lee G. Carroll / R. bir Amerikan (İngiliz) filmi (1967) / Get : Ekran Film / ÜNVERDİ - I -, FİTAŞ, ŞAFAK, MARMARA'da).
- 66) ÖLÜ VEYA DİRİ / DEAD OR ALIVE / ESCONDİDE / Yön : Franco Giraldi / Oy : Alex Cord, Robert Ryan, Arthur Kennedy, Nicoletta R. Machiavelli, Mario Brego / R. bir Amerikan - İtalyan filmi (1967) / Get : Uluş Film / (VENÜS, SİTE, YILDIZ'da).
- 67) TATLI ÖLÜM / A LOVELY WAY TO DIE / Yön : David Lowell Rich / Oy : Kirk Douglas, Sylva Koscina, Eli Wallach, Kenneth Haigh, Sharon Farrell / R.S. Amerikan filmi (1968) / Get : Konak Film / (ATLAS, KRİSTAL, AYDIN, KONAK'da).
- 14. Hafta : (24 Kasım)**
- 68) DEVLERİN AŞKI / UNE CORDE UN COLT / Yön : Robert Hossein / Oy : Robert Hossein, Michèle Mercier, Lee Burton, Michel Lemoine, Daniele Vargas, Anne-Marie Balin / R.S. bir Fransız - İtalyan filmi (1968) / Get : Koza Film / (ŞAFAK, GÜNEŞ'te).
- 69) IŞIKLAR SÖNÜNCE NEREDEYDİN / WHERE WERE YOU WHEN THE LIGHTS WENT OUT / Yön : Hy Averback / Oy : Doris Day, Patrick O'Neal, Robert Morse, Terry - Thomas, Lola Albright, Steve Allen, Jim Backus / R.S. bir Amerikan filmi (1968) / Get : Ak-Ün Film / (YENİ MELEK, KENT, İPEK, RENK'de).

- 70) KUMARBAZI
Warren / Oy
Dick Palmer
Get : Ekran
71) MASKELİ G
Michel Con
lippe Ogouz
(VENÜS, S
72) ÖNSE ONU
Oy : Richa
Manuel Ma
Film / (C
73) SAHANE S
gio Capitan
Antonio C
Get : FİT
74) TANRINI
Halsey, D
bir İtaly
MARMARA
75) YASAK
Woodwa
bir Ger
Film / (I
76) YATI M
Blanch
Gabriel
Film / (I
11. Hafta :
57) AŞK
can,
Bir E
GÜNE
58) CILV
Feri
Erlan
GÜN
59) DEV
Gün
Bir

SİNEMATEK

- 70) KUMARBAZIN HİLESİ / UN POKER DI PISTOLE / Yön : Joseph Warren / Oy : George Hilton, George Eastman, Annabella Incontrera, Dick Palmer, Jose Torres / R.S. bir İspanyol : İtalyan filmi (1967) / Get : Ekran Dünya Film / (ÜNVERDİ, -I-, FİTAŞ, TAN'da).
- 71) MASKELİ GANGSTERLER / MISE A SAC / Yön : Alain Cavalier / Oy : Michel Constantin, Daniel Ivernel, Irène Tunc, Franco Interlenghi, Philippe Ogouz / R. bir Fransız - İtalyan filmi (1967) / Get : Ulus Film / (VENÜS, SİTE, YILDIZ, TINAZTEPE - 2 - 'de).
- 72) ÖNSE ONU SONRA SENİ / UNO DOPO L'ALTRO / Yön : Nick Howard / Oy : Richard Harrison, Pamela Tudor, Paul Stevens, José Bodalo, Jose Manuel Martin / R.S. bir İtalyan - İspanyol filmi (1968) / Get : Nazar Film / (CEP'de).
- 73) ŞAHANE SOYGUN / LA NOTTE E FATTA PER. RUBARE / Yön : Giorgio Capitani / Oy : Catherine Spaak, Philippe Leroy, Gastone Moschin, Antonio Casagrande, Pepe Calvo / R. bir İtalyan - İspanyol filmi (1967) / Get : FİTAŞ / (DÜNYA, Harb. AS'da).
- 74) TANRININ GAZABI / L'IRA DI DIO / Yön : Albert Cardiff / Oy : Brett Halsey, Dana Ghia, Howard Ross, Fernando Sancho, Wayne Preston / R. bir İtalyan filmi (1968) / Get : Kılıç Film / (TINAZTEPE - I - , ATLAS, MARMARA, SUNAR, ÜMİT'te).
- 75) YASAK AŞK / RACHEL RACHEL / Yön : Paul Newman / Oy : Joanne Woodward, James Olson, Kate Harrington, Estelle Parsons, Donald Moffat, Geraldine Fitzgerald / R. bir Amerikan filmi (1968) / Get : Konak Film / (EMEK, KRİSTAL, AYDIN, KONAK'da).
- 76) YAZI MI TURA MI / LE DUE FACCE DEL DOLLARO / Yön : Roberto Bianchi Montero / Oy : Maurice Poli, Jacques Herlin, Gérard Herter, Gabriella Giorgelli / R.S. bir İtalyan - Fransız filmi (1967) / Get : Ekran Film / (YENİ AR'da).

II) YERLİ FİLİMLER

11. Hafta : (3 Kasım)

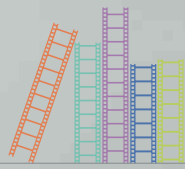
- 57) AŞK BU DEĞİL / Yön : O. Nuri Ergün / Oy : Murat Soydan, Sema Özcan, Turgut Özatay, Kayhan Yıldızoğlu, Feridun Çölgeçen, Ali Ekdal / Bir Er Film yapımı (1969) / (RÜYA, OPERA, SİNEMA KÖŞK, NİLGÜL, GÜREL, ERKOÇ'ta).
- 58) CİLVELİ KIZ / Yön : Türker İnanoğlu / Oy : Filiz Akın, Kartal Tibet, Feri Cansel, Hulüsi Kentmen, Mümtaz Ener, Hüseyin Baradan / R. bir Erler Film yapımı (1969) / (ATLANTİK - I - , LÜKS, ŞAN, YENİ ATLAS, GÜNDEŞ, ŞİK KİSMET, ÇORUH, FEZA, IŞIK, B.TAŞ YILDIZ'da).
- 59) DEVLERİN AŞKI / Yön : Süha Doğan / Oy : Fikret Hakan, Yılmaz Gündüz, Sezer Güven'rgil, Özkan Yılmaz, Diclehan Baban, Süha Doğan / Bir Kale Film yapımı (1969) / (HALK'da).

SİNEMATEK

- 60) ÖLÜM ŞART OLDU / Yön : Çetin İnanç / Oy : Tamer Yiğit, Nebahat Çehre, Erol Taş, Hayati Hamzaoğlu, Altan Karındaş, Hüseyin Zan / Bir Bilgin Film yapımı (1969) / (ÖZEN - I - MELEK'de).
- 61) SENİNLE ÖLMEK İSTİYORUM / Yön : Lütfü Ö. Akad / Oy : Türkân Şoray, İzzet Günay, Cahit Irgat, Aydın Tezel, Meltem Mete, Gülsen Erten, Gülgün Erdem / R. bir Şeref Film yapımı (1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, BULVAR, RENK, CAN, SİNEMASUR, REKS, Üsk. LÂLE, MELEK, B.KÖY YENİ, SUATPARK'da).
12. Hafta : (10 Kasım)
(NOT : Haftanın ilk günü 10 Kasım dolayısıyla sinemalar çalışmadılar).
- 62) AĞLAMA DEĞMEZ HAYAT / Yön : Mehmet Bozkuş / Oy : Sadri Alışık, Mine Mutlu, Hüseyin Baradan, Nubar Terziyan, Mürvet Sim, Zeki Alpan / Bir Erler Film yapımı (1969) / (ATLANTİK - I -, LÜKS, ŞAN, YENİ ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, ÇORUH, FEZA, IŞIK, B. Taş YILDIZ'da).
- 63) ALLAHIN ASLANI HAZRET-İ ALİ / Yön: Tunç Başaran / Oy : Demir Karahan, Nurhan Nur, Fatma Karanfil, Mehmet Ali Akpınar, Yılmaz Köksal, Behçet Nacar / Bir Arzu Film yapımı (1969) / (KULÜP'de).
- 64) BİR ŞARKISIN SEN / Yön : Mehmet Aslan / Oy : Berkant, Selda Alkor, Gülsün Erten, Meltem Mete, Ergun Bora, Mürvet Sim, Mümtaz Ener, Ali Şeen / Bir Nilka Film yapımı (1969) / (ÖZEN - I - 'de).
- 65) DEVLERİN ÖCÜ / Yön : Çetin İnanç / Oy : Murat Soydan, Tanju Korel, Nil Göncü, Nevin Nuray, Behçet Nacar, Gülgün Erdem, Danyal Topatan / Bir Çetin Film yapımı (1968) / (RÜYA, ALEMDAR'da).
- 66) HAKANLARIN SAVAŞI / Yön : Mehmet Aslan / Oy : Tamer Yiğit, Hülya Darcan, Kadir Savun, Erol Taş, Yılmaz Köksal, Attila Ergün / R. bir Sarıkaya Film yapımı (1968) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, BULVAR, ZEVK, SİNEMASUR, OPERA, Üsk. LÂLE'de).
- 67) KANLI GELİNLİK / Yön : Yavuz Figenli / Oy : Hülya Darcan, Uğur Güçlü, Erol Taş, Muhterem Nur, Yılmaz Köksal, Meltem Mete, Yıldırım Gencer / Bir Hayat Film yapımı (1969) / (Sirkeci KISMET'de).
- 68) YALNIZ ADAM / Yön : Seyfi Havaeri / Oy : Engin Çağlar, Zühal Aktan, Aliye Rona, Müjgân Ağralı, Renan Fosforoğlu, Müşerref Çapın / Bir Eren Film yapımı (1969) / (Sirkeci KISMET'de).
- 69) YUVAMI YIKAMAZSIN / Yön : Ülkü Eraka'ın / Oy : Tanju Korel, Gönül Akkor, Sevda Nur, Nedret Güvenç, Cenk Er, Yalçın Günhan, Handan Adalı / Bir İstanbul Film yapımı (1969) / (KULÜP, NİLGÜL, ÖZKAN'da).
13. Hafta : (17 Kasım)
- 70) ANADOLU EVLİYALARI / Yön : Şevket Aktunç / Oy : Mustafa Çetin, Murat Tok, Gani Dede, Nuri Kirgeç / Kısmen R. bir Akın (Aktunç) Film yapımı (1969) / (Sağmalcılar LÂLE, Kartal UZUNKAYA'da).

- 71) BERDUŞ / Yılmaz Köksal
Film yapımı
DEŞ, ŞIK, K
- 72) KÂBE YOLL
Ali Yaver /
(1969) / (K
- 73) KANLI ASK
Aliye Rona,
Ağralı, Hüseyin
ÖZKAN'da)
- 74) KARA GÜZ
Soydan, GÖ
Pesen Film
- 75) KARA YAZ
Feridun Paş,
Güvenç /
- 76) SENİNLE
Sema Özalp
Ali Şeen, N
(LÂLE, İNCİ,
DAR OPERA
14. Hafta : (24 Kasım)
- 77) BOS BES
Handan Adalı
Ahmet Tuncel
LEM, BULVAR,
YENİ DAĞ
- 78) BÜYÜK
Karahan,
Renk, F
- 79) DELİ M
Turgut,
Erler Film
KISMET
- 80) KAN SU
Ülkü Özalp,
Tunç /
- 81) YAŞAM
Esen P
Bir An
Kestanebağ

SİNEMATEK

Yiğit, Nebahat
Hüseyin Zan / Bir

Oy : Türkân
Gülşen Er-
LÂLE, İNCİ,
LÂLE, ME-

Şismadılar) .
Sadri Alşık,
Zeki Alpan /
ŞAN, YENİ
TAŞ YIL-

Oy : Demir
Ar, Yılmaz
P'de) .

Selda Alkor,
Müntaz Ener,

Sanju Korel,
Topatan /

Yiğit, Hü-
seyin / R. bir
AR, ZEVK,

San, Uğur
Yıldırım
de) .

Sal Aktan,
Bir Eren

Korel, Gö-
zen, Han-
SÜL, ÖZ-

Şa Çetin,
Şa) Film

71) BERDUŞ / Yön : Hulki Saner / Oy : Erol Büyükburç, Esen Püsküllü, Yılmaz Köksal, Avni Dilligil, Muallâ Süner, Sevim Emre / R. bir Saner Film yapımı (1969) / (ATLANTİK - I - , LÜKS, ŞAN, YENİ ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, ÇORUH, NİLGÜL, FEZA, IŞIK, B.Taş, YILDIZ'da) .

72) KÂBE YOLLARINDA / Yön : Yücel Çakmakçı / Sen : Tarık Buğra / Gör : Ali Yaver / Müz : Cüneyt Orhon / Belge filmi / Bir Eliff Film yapımı (1969) / (KULÜP, AYSU, SAĞMALCILAR, LÂLE'de) .

73) KANLI AŞK / Yön : Mehmet Aslan / Oy : Ediz Hun, Sezer Güvenirgil, Aliye Rona, Enver Dönmez, Meltem Mete, Suphi Tekniker, Türkân Ağralı, Hüseyin Zan / Bir Zümrüt Film yapımı (1969) / (RÜYA, KULÜP, ÖZKAN'da) .

74) KARA GÖZLÜM EFKÂRLANMA / Yön : Sırrı Gültekin / Oy : Murat Soydan, Gönül Yazar, Muhterem Nur, Münir Özkul, Hüseyin Zan / Bir Pesen Film yapımı (1968) / (YAVUZ'da) .

75) KARA YAZIM / Yön : Seyfi Havaeri / Oy : Nuri Sesigüzel, Sema Özcan, Perwin Par, Önder Somer, Ülkü Özen, Meral Sayın, Mümtaz Ener, Nedret Güvenç / Bir Uyanık Film yapımı (1968) / (ÖZEN - 2 - 'de) .

76) SENİNLE DÜŞTÜM DİLE / Yön : Nejat Saydam / Oy : Kartal Tibet, Sema Özcan, Tanju Gürsu, Esen Püsküllü, Yusuf Sezgin, Reha Yurdakul, Ali Şen, Nedret Güvenç, Ergun Köknar / Bir Acar Film yapımı (1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, BULVAR, ZEVK, CAN, SİNEMA SUR, ALEM-DAR, OPERA, Üsk, LÂLE, Balat MİLLÎ, Kart. UZUNKAYA'da) .

14. Hafta : (2- Kasım)

77) BOŞ BEŞİK / Yön : Orhan Elmas / Oy : Fatma Girik, Tugay Toksöz, Handan Adalı, Serap Olguner, Sevda Nur, Atıf Kaptan, Selâhattin İçsel, Ahmet Turgutlu / R. bir Uğur Film yapımı (1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, BULVAR, ZEVK, CAN, OPERA, LÂLE, GÜREL, BARBAROS, B.köy YENİ'de) .

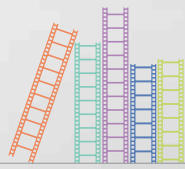
78) BÜYÜK GÜNAH / Yön : Süha Doğan / Oy : Sezer Güvenirgil, Demir Karahan, Süha Doğan, Gülşen Erten, Atilla Ergün, Orhan Aykanat / Bir Renkli Film yapımı (1968) / (ÖZKAN'da) .

79) DELİ MURAT / Yön : Ertem Göreç / Oy : Kartal Tibet, Zühal Aktan, Turgut Özatay, Önder Somer, Diclehan Baban, Hüseyin Baradan / Bir Erler Film yapımı (1969) / (LÜKS, ŞAN, YENİ ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, ÇORUH, NİLGÜL, FEZA, IŞIK, B.Taş YILDIZ'da) .

80) KAN SU GİBİ AKACAK / Yön : Mehmet Aslan / Oy : Yılmaz Güney, Ülkü Özen, Yılmaz Köksal, Süleyman Turan, Yavuz Selekman, Sami Tunç / Bir İrfan Film yapımı (1969) / (RÜYA'da) .

81) YAŞAMAK HAKKIMDIR / Yön : Yücel Uçanoğlu / Oy : Tamer Yiğit, Esen Püsküllü, Turgut Özatay, Piraye Uzun, Bakı Tamer, Nurhan Nur / Bir Amaç Film yapımı (1969) / (SİNEMA KÖŞK, ÖZKAN'da) .

Kısaltmalar : Yön : (Yönetmen) ; Oy : (Oyuncular) ; Sen : (Senaryo) ; Gör : (Görüntü yönetmeni) ; Müz : (Müzik) ; R. (Renkli) ; R. S. (Renkli Sinemaskop) ; Get : (Türkiye'ye getiren şirket) .

SİNEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

● «KENAR MAHALLE». Amerikan sinemasının yapay bir tıkanmaya sürüklendiği bir kuruma devresinde sinemaya geçen «televizyoncular» gurbundan **Martin Ritt**'in 1956'da çevirdiği ilk filmi «Kenar Mahalle - Edge of the City» de, yönetmenin geçen yıllarda bir şans eseri bol örnekleriyle - **Hud** ; 1963, The Outrage : 1964, The Spy Who Came in from the Cold : 1965, Hombre : 1967 - tanınma fırsatı bulunan ilgi çekici, sağlam sinemacı kişiliğinin öncesi ile karşılaşıyoruz. Ritt, Hollywood'un eritemediği, sıradanlaşmadığı ayrıksı bir kişilik : saygın bir direnmeyle hap haline getirilmiş kalıplardan sıyrılabilen, Kendine özgü, soluklu bir yapı kurmayı başaran çizgi dışı bir yetenek.

Öncelikle şu belirlenmeli : «Kenar Mahalle», toplumsala yüzeysel bir açıdan değgin anlatısı, hayli şematik bir iyi-kötü ayrımının temellendirdiği dramatik yapısı, acımasız gerçeğe bir karşı açı olarak geliştirilmek istenen aşırı iyimser insancılığı ve ırk sorununa soyut bir dostluk örgüsüyle karşı çıkışındaki gerçektışı saflığıyla toplumsal eleştiri yönünden zayıf ; giderek ödün verici bir filmidir. Ancak Mc Carthy'ciliğin ortalığı toz duman ettiği,

Kenar Mahalle / Martin Ritt

eskilerin ise tıkanmış
içinde gene de gübo
tarih bir deneyimle
tutarla, hatâ olma

Ağır bir aile bas
veni yitir. güçsüz.
dok içisi olarak ç
film ama eksen ol
sorunla olarak yap
ve insancil yakını
belgeci bir tutum
için (yani dok iç
oluyor) yüklenil
teğün bir Arthur
bilmediği sanatçı
kaybolan bir yasa
şimaz. «Kenar M
ulaşmaya çabal
rum Ritt için bir
olamaz.

Sonuçta : ide
na sergilediği
lardaki iyi kalite
anlaşımın genel
münden yoksun
yapısına karşı
diğer bir film
Ritt - Minsk : 1

Evde kalma

● «YAS
Paul Newman
beresliğe de
den hayli ara
yıldından Ken
Kopman daha
man'a kişiliğ
yönetmen den

SINEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

ır tıkanmaya
ular» guru-
le - Edge of
siyle - Hud ;
65, Hombre:
ğinin öncesi
adı ayrıksı
an sıyrılabi-
bir yetenek.
düzeysel bir
bellendirdiği
sek istenen
siyle karşı
; giderik
man ettiği,

eskilerin ise tıkanıp bir dönem sonrasında Hollywood koşullandırmaları içinde gene de gözboyayıcılıktan arınık, bütünüyle namuslu, kendi içinde tutarlı bir denemeye sinemacılığa sıvanabilmesi Martin Ritt için yeterli, umutlu, hattâ olumlu bir girişim sayılmalıdır da.

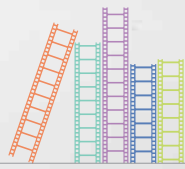
Ağır bir aile baskısı sonucu kişiliğini yeterince kuramamış, kendine güveni yitmiş, güçsüz, asker kaçağı bir gencin (John Cassavetes) Newyork'ta dok işçisi olarak çalışmaya başlaması bu çevrede gelişen bir dostluk ve asil filme ana eksen olarak yerleştirilen iyi-kötü ikileminin getirdiği çatışma zorunlu olarak yapıta temel alınmış birtakım yan olaylarla da - bağlanmalar ve insancıl yakınlaşmalar - desteklenerek anlatılıyor ; rahat, yalın, özensiz, belgeleri bir tutumun arkaladığı dümdüz bir sinema diliyle. Bu tür bir içerik için (yani dok işçileri arasındaki temeli toplumsal oturtulması gereken olaylar) yüklenilmesi gerekli bakışın keskin ve atak olması zorunludur. Örneğin bir Arthur Penn keskinliğinin, acımasızlığının hiç değilse yarısı olabilmelidir sanatçıda. Oysa Ritt ılımlı ve ağırbaşlı bir sinemacıdır. Hollywood koşulları bir yasa atılsa bile Ritt, öneerdiğimiz anlamda bir vuruculuğa ulaşamaz. « Kenar Mahalle » nin de, yönetmenin elinden geldiğince bir yeterliğe ulaşmaya çabalamasına rağmen zamana yenik düşmesi bundandır. Bu durum Ritt için bir şanssızlık olabilir ama bir suçlama nedeni hiçbir zaman olamaz.

Sonuçta : idealize edilen dostlukların ve buradan doğurtulan mutlulukların sergilendiği bölümlerdeki beylik atmosferin sıkıcılığının yanısıra doklardaki iyi kullanılmış mekânın getirdiği temiz görüntülerin kurtarıcılığı ile anlatımın genellikle kötüye düşmediği « Kenar Mahalle », gereksindiği dinamizmden yoksunluğuna ve çoğu yerde yönetmenin ana sorundan kaçamaklar yapmasına karşılık iyiniyetliliği, alçakgönüllülüğü ve dürüst tavrı adına seyredilebilir bir filmidir. (Senaryo : Robert Alan Arthur - Görüntü : Joseph Brun - Müzik : Leonard Rosenman - Kurgu : Sydney Myers)

Taylan ALTUĞ

Evde kalmış göz duyarlığı..

● « YASAK AŞK ». Hollywood'un yetiştirdiği sayılı iyi oyuncularından Paul Newman'ın ilk yönetmenlik denemesi « Yasak Aşk — Rachel Rachel » bevesiliğin ötesinde bir şeyler verebilme çabasının arkaladığı : acemiliklerden hayli arınık, titiz ve istekli bir çalışma. Biçimsel açıdan ve genel yapısı yönünden kendi sinemasının (Amerikan) çok belirgin sağlam geleneğinden kopmuş, daha çok Fransız yeni - dalga'cılığına dönük sayılabilecek film Newman'ın kişiliğine değin noktalara rastlanılmayan - ilk filmi olmasına rağmen yönetmenden gelen kendine özgü birşeylerin bulunması gerekirdi herhalde -

SINEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

çoğunluk etkilere açık bir öğrencilik denemesi sayılabilir. Gene de umutverici bütünlüğüyle (tutarlı öz, uğraşılmış biçim) dengeli, uyumlu ve ağır temposuna ; özellikle de ikinci yarıda iyice berraklaşan ritmik hantallığına rağmen, taze, sıcak atmosferiyle sıradanı aşan, hemen boşlanmayacak ilgi çekici bir film.

Çok anlatılmış o bilinenliğiyle evde kalmış kız kaprisliliğinin, yerini koruncu yabancılaşmış bir uysallığa bıraktığı; taşra sınırlılığının kati kiskacı içinde hapsolmuş, cinsel bunalımın her an patlamaya hazır sürekli dürtükle-yiciliğinde çeşitli kompleksler içindeki Rachel'in (Joanne Woodward), çocukluğunun gizemli anlarına kaçışlardaki avunma rahatlığıyla ve gittikçe koyulaşan bir yabancılaşmayla sürdürdüğü yaşamında, sinemasal gerekliliği bağışlanır bir rastlantının kendisine yepyeni bir açılım getirmesi olağandır. Nitekim çocukluk arkadaşı Nick (James Olson) ile oluşan ilk temas, Rachel'i pek çok bağlarından koparacak ve geleceğini bambaşka bir evreye sürükleyecektir. Nevman'ın anlattığı hemen hemen yukarıda belirlediğimiz kaba şema çerçevesi içinde bütünleniyor. Bir de anlatıdaki ilişkileri tipolojik bir künye ile kısaca belirleyelim. Adı / Rachel. Mesleği / Öğretmenlik. Günlük tekdüzeliği içinde kişiyi iyice yabancılaştırıcı bir görev. Bir de dost : gene evde kalmış, çirkin fakat kaşarlanmış bir kız - öğretmen, cinsel bunalımı içinde sapık eğilimlere yatkın bir kişi. Medeni durumu / Bekâr. 35 yaşında, kız ve bekâr. Aile durumu / Dul bir annenin yoğun baskısı ve birlikteliğinde geçen; kalıplaşmış, yaşlı kadınlar çevresinin mızızlılığı altında bir başka yabancılaşma kesiti. Bütün bunların ötesinde gizlice arada bir yapılan kaçamaklar. Birisi : kasaba kişilerinin bazılarının sürdürdükleri boşalm arzusundan doğan çarpıcı bir âyin. Diğerleri ve diğerleri : saf bir umutla, erkek açlığı ile Nick'e delice atılışlar.

Yönetmen Newman böyle bir tipi çizerken genellikle onun duyarlılığıyla koşut yürütüyor anlatımını. Rachel'in çevreye bakışı, düşleri, kurguları, çocukluğuna dönüşler, sıkıntıları, yabancılaşması, arzuları, bunalımı hep onun kendi açısından veriliyor. Böylelikle sağlanan etki gücü temis, dengeli bir anlatımla birleşince film belirli bir düzeye ulaşıyor. Ancak Newman'ın biçimsel bir kavrayış yoksunluğunun sonucu ortaya çıkan aksamanın, tam bir özdeşliği olanaksız kılışı başta değindiğimiz olumsuzluklara katılarak ; iyi sunulmuş bir kasaba çevresine ve iyi ayarlanmış bir ilişkiler zincirine karşılık « Yasak Aşk » ın yeterli bir başarı çizgisine varmasını engelliyor. Belirtilmesi gerekli son bir nokta da J. Woodward'ın yönetmeni kökten destekleyen iyi oyunu... (Roman : Margaret Lawrence'in « A Jest of God » 1. Senaryo : « Stewart Stern - Görüntü : Gayne Rescher - Müzik : Jerome Moross).

Taylan ALTUĞ

SİNEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

Adalet mekanizmasının hıvci.

● « BEN SUÇLU DEĞİLİM ». Jack Smight dan sonra sinemaya televizyondan geçen « yeni - kuşak » Hollywood yönetmenlerinden George Schaeffer de bir « polisiye » ile çıkıyor karşımıza. Ama hemen belirtmeli ki, Schaeffer'in filmi Smight'ın « Kadınlara Nazik Davran » ı gibi salt bir entrika anlatma ve « hikâyeye sineması » yapma amacına dayanmıyor ; bu yoldan giderek Birleşik Amerika'nın adli mekanizmasını eleştirmek, bazı aksak ve açık yanlarına parmak basmak istiyor... Schaeffer'in, yapımcı - senarist Stanley Kiss ile giriştiği işbirliğinin olumlu bir sonucu « Ben Suçlu Değilim » ... Kiss'in senaryosu iki bölüm halinde geliyor. İlk bölümde Amerikan toplum hayatını uzun boylu mesgul eden ve mitinglere, gösterilere sebep olan bir adli olayın tartışılması ve bu olayda adları geçen kişilerin tanıtılması yapılıyor. Washington'un güvenilir ve başarılı polislerinden Frank Matthews'e (George Peppard) üç hafta hapse mahkûm edilen ve birini de öldüren genç bir psikopatı yakalayıp adalete teslim ettiği için yeni bir başarı nişanı veriliyor. Ancak idama mahkûm edilen genç katil, adı tanınmamış becerikli bir avukat olan Woodrow Wilson King (Richard Kiley) sayesinde suçunu itiraf dahi ettiği halde temize çıkarılıyor. Meşhur İnsan Hakları Beyannamesi'ne uygun olarak da suç işlediği herkes tarafından bilinen katil, Temyiz Mahkemesi'nin delil yetersizliği kararına uyularak serbest bırakılıyor ; itirafnamesi iptal ediliyor ve anayasal hakları iade edilerek ister istemez topluma geri veriliyor. Gene bu bölümde Matthews'un kişisel sorunlarına ve karısı Adele'in (Jean Seberg) kendisini gülmeye aldatmasından doğan ruhsal durumlarına değiniliyor... İkinci bölümde olaylar yepyeni bir şekilde geliyor. Matthew'un karısı yatağında sevdiği adamla birlikte meçhul bir şekilde öldürülüyor. Ve başta senatör olmak üzere Washington emniyeti evvelce başarı nişanı verdikleri 37 yaşındaki polise suçlu olarak damgalayıp istifaya zorluyorlar. Masumiyetini ileri süren Matthews'e polis işbirliği teklif ediyor ; fakat o delil yok diye bir caniyi serbest bırakılarda işbirliğine girişmiyor ; tersine I. bölümdeki caniyi temize çıkaran avukat King'e başvuruyor. Bir yandan da gerçek katilin evvelce yakalayıp teslim ettiği halde şimdi kendisini yakalamaya uğraşan Amerikan adaletine kinleniyor serbest bıraktığı genç ırz düşmanı olduğunu ispatlıyor... Görüldüğü gibi Schaeffer'in üzerinde durduğu nokta, Matthews'ün suçlu olup olmaması, ya da asıl katili bulup kendisini kurtarıp kurtaramayacağı değil burada Yönetmen, başkışisi Matthews'ün üzerinde önemle duruyor ve görüşüne kendi hikâyesini anlatıyor ama, buradan giderek varmak istediği şeyin adalet, hukukun güvensizlik olduğunu da açıkça, üstüne basa basa veriyor görülmektedir.

Filminde bahsedildiği olayla, Amerikan Yüksek Mahkemesi hükümlerinin bir katil ve ırz düşmanı içeri atmaya nasıl yetmediğini ortaya koyarken ; be-

SİNEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

cerikli avukatların kanunun açık yanlarından nasıl yararlanabildiklerine işaret ediyor. Schaeffer baştaki câniyi bir « prototip » olarak kullanıyor ve Mattheews'un dâvasında da aynı delil yetersizliği söz konusu iken Amerikan adli makamlarının nasıl gözü kapalı hareket ettiklerine değiniyor ; takip ve yargı usullerinin işe yaramaz, köhne, « kişilikten çok olaya önem veren » çağ- dışı sistemlerini eleştiriyor. Nihayet « Ben Suç Değilim », « 12 Kahraman Haydut » da Aldrich in askerî açıdan ele aldığı Amerikalıların « kahraman yaratma » politikasını bu kez siyasî ve adli yönden hicvederek, önemli olanın « kahraman yaratmak » değil, « yaratılacak kahramanı önceden tanımak » olduğunu belirtiyor. Filmin sonunda Matthews'ün kendisini tebrike ve kahraman ilân etmeye gelen senatöre « kahraman yapmak için bir başkasını aramasını » tavsiye etmesiyle de yönetmenin bu tutumu somut bir şekilde belirleniyor... « Ben Suçlu Değilim » bu yönleriyle bütün olarak düşündürücü, ilgi çekici bir yapıtı. Bu yüzden de filmi « polisiye » olarak taşıdığı yapı ile meseleyi işlerken anlatımıyla aşırı « akademizm » e de düşmüyor aşında... Rahat, sürükleyici bir sinema kokuyor ortaya. Oyuncularını iyi yönetiyor ; özellikle George Peppard'ın oyun gücünden fazlasıyla yararlanıyor. Öte yandan görüntü yönetmeni Lionel Lindon ile müzik yönetmeni Walter Scharff'ın titiz çaişmaları da Schaeffer'in tutarlı bir bütünlüğe ulaşmasında rol oynuyorlar.

Nezih COŞ

Sağlam fakat tekdüze bir uyarılama...

● « YARALI KADIN ». Savaş sonrası Amerikan yönetmenleri kuşağının en güçlü adlarından Richard Brooks bu kez bir Tennessee Williams uyarılması ile çıkıyor ortaya... « Yaralı Kadın » in yapımı Brooks'un « Profesyoneller » inden, « Lord Jim » inden önceki dönemine, 1961-62'ye rastlıyor. Meslek hayatında Fitzgerald'dan S. Lewis'e, Dostoyevskiy'den Williams'a kadar birçok roman ve oyunları perdeye aktaran Brooks, 1958'de « Kızgın Damdaki Kedi » ile başlattığı Williams aktarmalarının ikinci örneğini « Yaralı Kadın » ile vermiş oluyor... Williams-Brooks alışverişi bu ikinci örnekte de sinematografik açıdan çok parlak sonuçlara ulaşamıyor ne yazık ki. Bu da yüzde yüz yönetmenin başarısızlığından değil, düpedüz Williams'ın karamsar ve hasta dünyası ile bu dünyanın kişilerinin sinemadan çok tiyatrodan etkin anlatım düzeyine varabileceği gerçeğinden ileri geliyor. Yoksa senaryoyu da kendisi yazan yönetmenin « Yaralı Kadın » ıyla yalnızca verilerini Williams'dan alan katışıksız ve sağlam bir Brooks filmi ortaya çıkardığını rahatça görebiliyoruz. Brooks, sinemanın olanakları ile Williams'ın oyununu elden geldiğince zorluyor ; tiyatroyun dar kalıplarından çıkarak « olumlu » denebilecek bir

SİNEMATEK

FİLMLER... NO... AR

lanabildiklerine işa-
olarak kullanıyor ve
musu iken Amerikan
ne değiniyor ; takip
olaya önem veren »
film ». « 12 Kahra-
erikahların « kahra-
hicvederek, önemli
namı önceden tanı-
kendisini tebrike
ak için bir başka
somut bir şekilde
ak düşündürücü,
taşıdığı yapı ile
duyduruyor aslında...
iyi yönetiyor ;
eniyor. Öte yan-
alter Scharff'ın
nda rol oynu-

Nezih COŞ

leri kuşağının
liams uyarla-
Profesyonel-
yor. Meslek
adar birçok
daki Kedi »
n » ile ver-
ematografik
yüz yönet-
nasta dün-
eç anlatım
a kendisi
dan alan
biliyoruz.
nce zor-
ecek bir

uyarlama ortaya koyuyor ; ama bir yerde hantallıkta
kayınca çıkan kişiler ve olaylar Williams'ın o kendine
tileri oluyorlar gene. Meslekî, cinsel ya da başka türden Truffaut'nun ken-
suzluğa uğramış insanlar ; hayalkırıklığı ile kaçınılmaz gerçekçi Truffaut ol-
dip gelen ruhu bulanık kişiler ; düzensiz aile yapıları ; aldatıyor ve oturup
çalışın şiddetle birlikte hüküm sürdüğü iki yüzlü taşra toplumu ve perdeye
« Yaralı Kadın » da Brooks'un anlattığı hikâye de bu veriler üzerine un bir
iki yönlü bir yapıya sahip... Bir yanda yükselmek için sevdiği kızın bacak-
tarafından Hollywood'a gitmeye zorlanmış ve bir türlü kendini gösteremeyen
umutlarını kendini içki ve esrara vermiş eski, ünlü bir yıldız jigololuğuna
başlamış bir gencin ; öte yanda küçük güney kasabasının tek senatör adayı
bir zengin iş adamının siyasal dalaverelerini yürütebilmek için kızını dahi
harcaabilme derecesine varan haris kişiliğinin ve çevresinin incelemesi ya-
pıyor. Delikanlı Chance Wayne (Paul Newman) yanındaki aktrisle mukavele

Yaralı Kadın / Richard Brooks

SINEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

anabildiklerine işa-
arak kullanıyor ve
usu iken Amerikan
değiniyor ; takip
olaya önem veren »
im » , « 12 Kahra-
rikaluların « kahra-
ricvederek, önemli
anı önceden tanı-
kendisini tebrike-
k için bir başka-
somut bir şekilde
tak düşündürücü,
taşıdığı yapı ile
« 12 KAHRA-
riktir aslında...
iyi yönetiyor ;
ıyor. Öte yan-
alter Scharff'ın
nda rol oynu-

Nezih COŞ

eri kuşağının
Williams uyarla-
« Profesyonel-
ıyor. Meslek
adar birçok
ndaki Kedi »
in » ile ver-
matografik
e yüz yönet-
hasta dün-
aç anlatım
ka kendisi
dan alan
biliyoruz.
nce zor-
ecek bir

uyarlama ortaya koyuyor ; ama bir yerde hantallıktan kurtulamıyor... Filmde kaşınma çıkan kişiler ve olaylar Williams'ın o kendine özgü evreninin görün-
tülleri oluyorlar gene. Meslekî, cinsel ya da başka türden nedenlerle başarı-
sızlığa uğramış insanlar ; hayalkırıklığı ile kaçınılmaz gerçekler arasında gi-
dip gelen rubu bulanık kişiler ; düzensiz aile yapıları ; aldatmaca ve fırsat-
çılığın şiddetle birlikte hüküm sürdüğü iki yüzlü taşra toplumu tabloları...
« Yaralı Kadın » da Brooks'un anlattığı hikâye de bu veriler üzerine kurulu
iki yönlü bir yapıya sahip... Bir yanda yükselmek için sevdiği kızın babası
tarafından Hollywood'a gitmeye zorlanmış ve bir türlü kendini gösteremeyip
umutlarını kendini içki ve esrara vermiş eski, ünlü bir yıldızın jigololuğuna
başlamış bir gencin ; öte yanda küçük güney kasabasının tek senatör adayı
bir rengin iş adamının siyasal dalaverelerini yürütebilmek için kızını dahi
harcayabilme derecesine varan haris kişiliğinin ve çevresinin incelemesi ya-
pılıyor. Delikanlı Chance Wayne (Paul Newman) yanındaki aktrisle mukavele

Yaralı Kadın / Richard Brooks

SİNEMATEK

FİLMLER... NOTLAR

imzalayıp meşhur olmayı düşlerken, bir yandan da sevgilisi Heavenly'yi (Shirley Knight) yeniden kazanmaya çalışıyor. Chance'in aktris De Lagos'la (Geraldine Page) sürdürdüğü ilişki, eski yıldız buhranlı durumundan kurtarıp geleceğe umutla bakmaya kadar götürürken, senatör Thomas Finley (Ed Begley) de kızının Chance'le hâmile kalmaya kadar varan eski ilişkilerini yeniden su üstüne çıkarmamak ve kurduğu siyasal nüfuzu kaybetmemek için oğla ve adamları ile genç Wayne'i şehirden yeniden kovdurmak istiyor. Brooks bu paralel gelişmeyi titizlikle yürütüyor ; Williams'ın aşırı « bireyci » tutumunu hafifletip olayları « psiko-sosyal » bir açıdan değerlendiriyor... Ama « Yaralı Kadın » bütünüyle doyurucu bir atmosfer getirmiyor; Penn'in « Kaçaklar »ındaki tansiyonu gittikçe yükselen olaylar dizisi, Brooks'un filminde yerini etkisiz bir sıraya göre gelişen tekdüze durumlara bırakıyor... Yönetmen hikâyenin gelişimini getirici şirketin makaslamasına sebebiyet veren uzunca dialoglarla işliyor ; filmini monoton bir tempoyla anlatıyor. « Yaralı Kadın » oyuncularının başarılı kompozisyonları, Milton Krasner'in güzel görüntüleri ve konunun ilginçliği sayesinde gene de belirli bir düzeye ulaşabiliyor. (Müzik : Harold Gelman)

Nezih COŞ

Truffaut'nun duraklaması ya da zorlama gerçekçilik...

● « ÇALINAN BÜSELER ». Önce « Sunar Film » in getiricilik politikasında Truffaut hayranı sinema yazarı Tuncan Okan'ın oynadığı olumlu role değinerek Truffaut'nun her yeni filminin sıcaklığı sıcaklığına yurda ulaştırılışını kutlayalım birlikte, Ondan sonra da Fransız sinemasının « klâsik » e hiçbir zaman yüz çevirmemiş, daha doğrusu çevirememiş uçarı « yeni-dalgâ » cısı François Truffaut'nun son filmindeki « sıra işi » çalışmasına gelelim. Eğer bir « 400 Darbe », bir « Unutulmayan Sevgili » ya da bir « Yumuşak Ten » söz konusu ise Okan kadar bizim de bir Truffaut tutkunu olduğumuzu burada belirtmemiz gerek. Oysa Truffaut'nun filimleri burada kesilmiyor ne yazık ki... Truffaut « Yumuşak Ten » den beri özgün (orijinal) senaryolardan çok roman aktarmalarına girişiyor ; Bradbury, Iish gibi değerlerini yalnızca belirli türlerde çalışmakla bulmuş romancılara sadık kalmakla yetiniyor nendes.. « Fahrenheit 451 » in de « Siyah Gelinlik » in de soğuk, ruhsuz sadece romanın mekanik düzenine bağlı yapıları buradan geliyor. Yönetmenin bu iki filminin öncekilere göre daha az « övgü » toplaması da ihtimal, bu filmlere temel olan romanların Henri Pierre Roche'un « Jules et Jim » i gibi uçarı, rahat, masalsı ve şiirsel bir yapı taşımamasından, kısaca Truffaut'ya yeterli ölçüde uyumluluk sağlayamamasından doğuyor. Bu yüzden « Fahrenheit 451 » in ve « Siyah Gelinlik » in başarılı olup olmamaları daha çok Truffaut'nun romanları ne kadar ustalıkla perdeye aktardığı tartışmasının doğal sonuçla-

rodan ibaret kalıyor
dışarı « tutarsız » la
maya çalıştığına gö
barıladı. « Öğün
görüyor. Bu açı
« geniş dönmeli » fi
tar? Bence hayır. T
de almama rağmen
kalmıştır. « Çalın
sine'in gençlik y
de küçük kahram
çünkü de aynı
İnan Büseler» de
ya daha baştan
hayatın yüzüne
duralıyıp soktu
anlamıyla bir
Çarlık dedi kal
arkak, toy, be
deki Anılma be
lelecek bir ki
Hörsleral anla
mesine ama yal
canında kalmas
enek. Oysa «
ma « güdünc
anıp değil. D
güdünc malre
renk oluşum
« Çarlık ». D
Bu senelerle
« gresko ». «
Sine Truffau
yazılmasına
De Sine ve
Denemel).

SINEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

sevgilisi Heavenly'yi
aktris De Lagos'la
durumundan kur-
ör Thomas Finley
varan eski ilişkilere
fuzu kaybetmemek
dovdurmak istiyor.
n aşırı « bireyci »
değerlendiriyor...
ürmüyor; Penn'in
e, Brooks'un fil-
alara bırakıyor...
na sebebiyet ve-
poyla anlatıyor.
tion Krasner'in
birli bir düzeye

Nezih COŞ

çilik politika-
olumlu role
ulaştırılmışı
« e hiçbir
« yeni - dalga » cısı
gelelim. Eğer
« Ten » söz
zuzu burada
er ne yazık
lardan çok
yalızca be-
yor neden
sadece ro-
enin bu iki
bu filmlere
gibi uçarı,
ya yeterli
« 451 »
et'nun ro-
sonuçla-

ından ibaret kalıyor... Bu kez ise « Çalınan Bûseler » iyle Truffaut'nun ken-
« sosyal » luktan kurtarıp, yeniden eski « yeni - dalga » cı Truffaut ol-
maya çalıştığını görüyoruz... Yani yönetmen « roman » ı reddediyor ve oturup
kaybediyor. Bu açıdan bakıldığı zaman « Çalınan Bûseler », Truffaut'nun bir
« geçiş dönemi » filmi gibi gösterilecek, « başarılı bir sıçrama » mı sayılacak-
tır? Bence hayır. Tersine Truffaut eskiye dönüş yapamamış, özgün bir konuyu
ele almaya rağmen yeni bir adım atamayıp ilk yapıtlarının da gerisinde
kalmıştır. « Çalınan Bûseler », yönetmenin « 400 Darbe » de ele aldığı küçük An-
toine'nin gençlik yıllarından küçük bir kesit almaktadır. Truffaut, « 400 Darbe »
de küçük kahramanını aile, okul, arkadaş çevreleriyle dört başı mâmûr bir bi-
çimde ele almış, izlemiş; buradan gereçki ve duygulu sonuçlara ulaşmıştı. « Çalınan Bûseler », de ise bu kahramanın gençliğini anlatmak istemesinin Truffaut-
ya daha baştan çıkarmaya soktuğunu göremek imkânsız. Çünkü Antoine'ın
hayatla karşılaşması, çatışması, hayatı tanınması « 400 Darbe » de zaten üzerinde
durulmuş noktalar... « Çalınan Bûseler » de Truffaut bir tekrara, ama asıl
anlamıyla bir « devam » a gitmekten bu yüzden kaçınmış... Karşımıza « 400
Darbe » dedi kahramanın kişiliği ile ilgisi olmayan, aile bağlarından kopmuş,
kırık, soy, beceriksiz ve uyumsuz bir tip çıkarmış... « Çalınan Bûseler »
deki Antoine herhalde çocukluğu « 400 Darbe » deki Antoine olarak gösteri-
lebilmek bir işi değil... Truffaut bu yeni Antoine'ın kızlarla ve kadınlarla
ilişkilerini anlatmak (Devamlı fahişelere giden Antoine, talebe sevgilisi Oh-
rmine olan yalıza alınca, ondan ayrılmaz olur ve film de böylece biter).
narranda kalması burada. Üstelik filmine bir « güldürü » havası da sokmuş bi-
lecek. Oysa « Çalınan Bûseler » bir « güldürü filmi » de değil aslında. Fil-
min « güldürücülüğü » Malle'in « Zazie dans le Métro » sundaki gibi bütünlüğe
sahip değil. Detayda kalan durumlarda ve eleştirisel güçten yoksun bir
güldürü analizi var Truffaut'nun... Filmin « 400 Darbe » den kopmasını
tenkili oluşturma da görebilmek mümkün... Kısaca Truffaut'nun « Antoine
Bilencel », Denisov'un ünlü « Gorki Üçlemesi » kadar başarılı olamıyor...
Bu senaryolar « Çalınan Bûseler » Truffaut'nun filmografisinde en azından
« gereksiz », « değersiz » ve « zorlama » bir çalışma olarak görünüyor bize...
Bunun Truffaut'un görüşünü ise « Çalınan Bûseler » den sonra yeni bir Irish
yazınımıza gidişi ile anlayabiliyoruz. (Senaryo : François Truffaut, Claude
De Sautay ve Bernard Revon - Görüntü : Denys Clerval - Müzik : Antoine
Dufrenoy).

Nezih COŞ

KISA KISA

● « SAKACI HIRSIZLAR » : Michael Winner'in bu filmi « Milyoner Ser-
vanti » den daha önce 1966'da çevrilmiş. Bütünüyle deli - dolu, esprili ve müthiş

SİNEMATEK

FİLMLER... NOTLAR

hızlı bir anlatımı var Winner'in... Beceriksizliği yüzünden ordudan dahi kovulmuş genç bir adam (Michael Crawford) evine dönüyor ve 30 yaşındaki mimar ağabeyi (Oliver Reed) ile birlikte bir oyun oynamayı tasarlıyorlar. Hedefleri Londra Kraliyet taç ve esasını ele geçirmek. Ama aslında şöhret için yapıyorlar bu işi. Kendilerine zevksiz ve monoton gelen yaşantılarını hareketlendirmek ve tanınmak istiyorlar. Film bu soygunun hikâyesini ve küçük kardeşin daha becerikli diye bilinen ağabeyine hazırladığı şakayı anlatıyor... Winner «Milyoner Serseri» deki tutarlı bütünlüğüne «Şapkacı Hırsızlar» da ulaşmış değil. Ama anlatımı ile kişiliği bir sinemacı olmaya adaylığını da rahatlıkla koyuyor; iki saat seyircisine zevkli, düşündürücü anlar yaşıyor. (Hikâye : Michel Winner - Senaryo : Dick Clement ve Jan La Frenais - Görüntü : Kenneth Hodges - Müzik : Johnny Pearson).

● «MASKELİ GANGSTERLER». 38 yaşındaki Fransız yönetmeni Alain Cavalier, üçüncü uzun filminde tipik bir gangster hikâyesi anlatıyor. 12 kişilik bir soyguncu çetesi merkezi Fransa'nın küçük bir fabrika kentini soymayı tasarlıyorlar... İşler sonuna kadar iyi gidiyor; derken beklenmedik bir aksilik gurubu dağıtıyor. Bir kısmı yakayı ele veriyor; bir kısmı kaçıyor. Cavalier'in filminin öyle olağanüstü bir yanı yok. Sinematografik nitelikleri bakımından «Mise à Sac», Jean Herman'ın «Jeff» de ortaya koyduğu nefes kesici, çarpıcı, boş sahneleri değerlendirici usta işi «biçim» e ulaşmıyor. Klâsik, gerilimi, heyecanı alışılmış, sinemadan çıkınca akılda birşey bırakmayan önemsiz bir kordelâ. (Roman : Richard Stark - Senaryo : Claude Sautet, Alain Cavalier ve Oscar Dancigers - Görüntü : Pierre L'Homme - Müzik : Jean Brodmider).

Gerçekçilikten ütopyaya...

● «SENİNLE ÖLMEK İSTİYORUM»: 1950-60 döneminde yapıtlarıyla Türk sinemasına bir canlılık getirmiş ve sinemamızın kalburüstü adları arasında baş köşeyi almış «mütevazi» yönetmen Lütfü Akad, 1963'de Memduh Ün ile birlikte tamamladığı «Üç Tekerlekli Bisiklet» i ile ilk dönemini noktalamış. 1966 da «Hudutların Kanunu» ile yeni bir döneme geçmiş; «ulusal sinema» tartışmalarının sürdürüldüğü bu dönemde «Kızılırmak-Karakoyun» ve «Ana» gibi üzerinde durulması gerekli iki yapıt daha vermiş ve 1965 sonrasında da en önemli, en tutarlı, en istikrarlı yönetmeni olmuştu. Sonraki yapıtlarından Y. Güney'li filmi «Kurbanlık Katil» ve T' Şoray'lı filmi «Vesikali Yarım» Akad'ın piyasaya oldukça önemli ölçüde «tâvizler» verdiği iki çalışmasıydı. Ama Akad, bu yapıtlarında dahi «Ateşli Çingene» nin Erksan'ı gibi «kendinden geçmiş», «kendini bırakmış» bir yönetmen durumuna düşmemişti. Akad bugün «Seninle Ölmek İstiyorum» da sürdürdüğü «toplumun değişik sosyal tabakadan kişileri arasındaki ilişkiler» sorununu ilk kez geçen

SİNEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

en ordudan dahi ko-
yuyor ve 30 yaşındaki
namayı tasarlıyorlar.
Ama aslında şöhret
gelen yaşantılarını
unun hikâyesini ve
zırladığı şakayı an-
tüne « Şapkacı Hir-
emacı olmaya aday-
düşündürücü anlar
ement ve Jan La
earson).

z yönetmeni Alain
yesi anlatıyor. 12
r fabrika kentini
rken beklenmedik
bir kısmı kaçıyor.
grafik nitelikleri
ra koyduğu nefes
e ulaşamıyor.
birşey bırakma-
Claude Sautet,
- Müzik : Jean

de yapıtlarıyla
estü adları ara-
63'de Memduh
anemini noktā-
mış ; « ulusal
- Karakoyun »
s ve 1965 son-
a. Sonraki ya-
fimi « Vesikali
ediği iki çalış-
Erksan'ı gibi
muna düşme-
toplumun de-
kez geçen

yal yaptığı « Kader Böyle İstedi » de işlemiş, filmine yeterli bir toplumsal eleştiri tonu veremediği gibi « Kızılırmak Karakoyun » u tekrarlayarak, geçişsiz sınıf kavramı teşekkül etmemiş bir Türkiye için yanlış sayılabilecek karamsar bir « son » a ulaşmıştı. « Seninle Ölmek İstiyorum » da gene aynı soruna parmak basan Akad, bir yandan İstanbul yüksek sosyetesinin eleştirisine ; öte yandan da « tabakasal yakınlaşma ve olumlu son » çizgisiyle sınıfsız toplum görüşüne ağırlık vermekte ; kısaca « Kızılırmak - Karakoyun » ve « Kader Böyle İstedi » de ortaya koyduğu « birleşmenin olanaksızlığı » görüşünden 180 derece saparak « tabakasal birleşmenin olasılığı ve gereği » ne varmaktadır.

Seninle Ölmek İstiyorum / Lütfü Akad

« Seninle Ölmek İstiyorum », İstanbul'un tanınmış fabrikatörlerinden Rıza Akıncıoğlu'nun (Cahit İrgat) karısı Selma'nın (Türkân Şoray) dramı üzerine kurulmuştur. Bir vatmanın kızı olan ve çevreden Rıza'nın hayatına karışıp yükselen Selma'nın 8-9 yaşlarında bir de oğlu vardır. Kadın, evliliğinin ilk yıllarındaki mutluğunu kaybetmiş; kocasının sefahat içindeki yaşantısına ayak uyduramamış ve dış yönüyle çekici, mutlu görünürken, içinden yavaş yavaş yalnız kalmıştır. Evi, hayatını, herşeyini kocasının mekanik elinden yönetmekte, yaşantısına bütünüyle bu düzen hâkim olmaktadır. Kendi hükmüne karar alabilme, çocuğuna hükmedebilme olanağı iyice sınırlandırılmıştır. Akad, filme doğrudan doğruya bu panorama ile girmekte ve Anto-

SİNEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

nioni'nin «Kızıl Çöl» ü esprisinde bir yürünge tutturarak dekorları, rengi, başkişisi Şoray'ı ve çekim plânlarını ustaca kullanarak karşımıza ilginç bir tablo çıkarmaktadır. Hatta bu başarılı tutum bir süre daha sürmekte ve alt tabakadan dekoratör - mimar Nihat'ın (İzzet Güney) Selma'nın çevresine bir «alternatif» olarak yerleştirilmesi de çoğu yerli filimlerin tersine göze «büyük ölçüde» batmamaktadır. Akad, hikâyesini geliştirirken bir yandan 1964'lerde sinemamızda moda olan «toplumsal gerçekçilik» in üzerinde durarak Rıza ve dejenere çevresinin eleştirisine girmeye çalışmakta; bir yandan da geçtiğimiz yıllarda çok konuşulan «batı kültürü ile yetişmiş aydın tipi» nin Selma'nın küçük oğlu Tayfun üzerinde bir örneğini hazırlamaktadır. Tayfun kendi yaşındaki çocukların zevklerinden yoksun bir şekilde yetiştirilmekte: Pinokyo'yu Giyom Tell'i okuyup, piyano ve lisan dersleri almakta; dış seyahatler yapmaktadır... Bir gün gelir; evlerini dekore eden mimar Nihat ona topaç çevirmeyi, uçurtma uçurtmayı öğretir. Annesi onu özel tutulmuş yabancı uyruklu eğitmenin elinden alır. Masal anlatarak uyutur... Ve Akad'ın filmindeki «olumlu» öğeler bir süre daha devam eder. Ondan sonra Türk sinemasının kaçınılmaz «klişe» leri filme yerleşmeğe başlar. Çocuğunun yüzme öğrenmesini isteyen Rıza bey onun ölümüne sebep olur. Mezar sahneleri girer araya. Meyhane sahneleri (ki gerçek - dışkırlar bütünüyle) artar... Selma daha çok içer... Kocasına artık düşman kesilir... Derken bir tesadüfle Nihat Bey, bir meyhanede Selma'yı sarkıntılık eden bir dejenere tip'den kurtarır... Beylik «iyi adam - kötü adam» klişeleri filme iyice yerleştirilir... Selma, Nihat'a, onun hayatına inmek ister. Akad çevre eleştirisi falan bir tarafa koyar. Rıza ve adamlarını bir «kötüler çetesi». Selma-Nihat çiftini iki «iyi» tip olarak alır. İyiler birleşmek ister; kötüler engeller; sonunda kötüler cezasını bulur ve iyiler birbirlerine kavuşurlar...

Görüldüğü gibi Akad, «büyük» lüğünü bir yere kadar südürebilmekte, buradan itibaren Sefa Önal'a teslim olmaktadır. «Seninle Ölmek İstiyorum», bir yere kadar gerçekçi, saygı duyulması gereken bir inceleme çabasını, o yerden sonra ise tamamen ütopya bir «Türk filmi» evrenini getirmektedir. «Kader Böyle İstedi» de genç bir kızdan çıkarak üniversite çevresini, gençlerin dünyasını ele alamayan ve bu çevre içindeki durumunu belli etmediği İzmir'li Nilüfer'in şoföre olan eğilimlerini sadece ailevi bir arka yapıyla izaha kalkışarak tatminkâr olamayan Akad; «Seninle Ölmek İstiyorum» da «yaşadığı çevreden kaçan» kadının koptuğu çevreyi daha belirli bir şekilde anlatmakta, ama yukardaki sebeplerden dolayı «gerçekçi bir dram» in ve çevre eleştirisinin rayından çıkarak «tabakasal birleşme» uğruna bir «melodram» in ve «ütopyizm» in pençesine düşmekte, ve nihayet vardığı «son» ile de toplumun sosyal tabakaları arasında geçişin her vakit mümkün olabile-

SİNEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

ak dekorları, rengi, karşımıza ilginç bir daha sürmekte ve Selma'nın çevresine mlerin tersine göze rirken bir yandan «in üzerinde du e çalışmakta ; bir ü ile yetişmiş ay örneğini hazırla yoksun bir şekil no ve lisan ders evlerini dekore öğretir. Annesi Masal anlatarak aha devam eder... yerleşmeğe baş ölümüne sebep erçek - dışındırlar zışman kesilir... antılık eden bir şeleri filme iyi Akad çevre eleş er çetesi». Sel er; kötüler en davuşurlar... ebilmekte, bu «İstiyorum», e çabasını, o getirmektedir. resini, genç belli etmediği arka yapıy «İstiyorum»da r bir şekilde «ram» in ve a bir «melo e «son» ile ün olabile-

çözme veya olması gerektiğine işaret etmektedir... Bunun tersi bir sonuca ulaşmaya çalıştığı için «Kızılırmak - Karakoyun» da başarılı olan Akad, ütopya ile toplumsal ve ruh - bilimsel gerçekçiliği birlikte yürütmeye çalıştığı için «Seninle Ölmek İstiyorum» da başarılı bir bütüne ulaşamamıştır... Ancak bu ilk renkli filminde Akad'dan olumlu bir dille söz edilebilecek yanlar da yok değildir... «Seninle Ölmek İstiyorum», yönetmeninin sinemasindeki başarısını, sinema dilinde ulaştığı gerçekten olumlu sonuçları göstermektedir. Şiirsel ve akıcı bir sinema diline ulaşma çabaları «Madax Bayle İstedi» de belirlenen Akad, son yapıtında bu amacına büyük başarıyla ulaşmış sayılabilir. «Seninle Ölmek İstiyorum» beklendiği gibi türünde bir «iş filmi» çıkmamıştır. Ama Akad için bir başarı da değildir. Başarılı yönetmen, başarılı oyuncu yönetimi, düzgün renkleri ve akıcı sinema dilinde sadece seyredilebilen «eli yüzü düzgün» bir şehir filmidir... (Görüntü : Cahit Turhan - Müzik Metin Bükey)

Nezih COŞ

«İş filmi» aim iyisi...

● «BOŞ BEŞİK». Necati Cumalı'nın 1949'da, 28 yaşında iken yazdığı ilk romanı denemesi «Boş Beşik», Baha Gelenbevi'den (1952) 17 yıl sonra Orhan Elmas tarafından ikinci kez ve renkli olarak perdeye aktarılmış. «Boş Beşik»ün bir «yeniden - çevirim» e konu olması, taşıdığı öğeler yönünden sinema için iyi bir örnek olabilir. Bunu öncelikle kabullenmek gerekiyor. Yapımcı şirketin, sinema için Türkiye'sinin köylüsünü ve köy yaşantısını ele alan, eleştiren gerçekçi anlatımlarıyla dikkati çeken bir yığın roman ve oyun dururken, Cumalı'nın romanıyla hayli beğenilen ve filme de alınan; ancak önemli şeyler söyleyemeyen çok bir «aşk» öyküsünü ele alarak bunu sade bir dille anlatarak sinema sahne eserini yeniden çevirmeyi uygun görmeleri yalnızca bu gerçekçi gösteriyor... Yani ikinci «Boş Beşik» te piyasa kalıplarını zorlayan bir «gerçekçilik» düşüncesini aramak daha baştan yersiz ve yararsız kaçırıyor. Çünkü ikinci çevirisi içinde ele almak gerekiyor... Bu yönden bakılınca yapımcı Necati Cumalı'nın «İstiyorum»ün eseri ikinci kez filme alırken doğrudan doğruya «İstiyorum» filmi kopyalamaktan kaçınarak, olumlu bir davranışla senaryo yazarı Orhan Elmas ve yazar Necati Cumalı ile birlikte üçlü bir ekip olarak hazırlanmış olması ilk bakışta dikkati çekiyor. Cumalı'nın senaryo çalışmalarında bulunması filmin birçok bölümünde kendini gösteriyor ve ikinci «Boş Beşik», peşinen kâğıt üzerinde sağlam bir kuruluş kazanıyor. Film türünden daha tutarlı bir düzeye çıkarma çabaları «renk» öğesinin iyi kullanılmasında da kendini belli bir ölçüde hissettiriyor. Bütün bunların di-

SİNEMATEK

FİLİMLER... NOTLAR

şında yönetmen Elmas'a da titiz bir çalışma göstererek «fiyakalı» bir «Boş Beşik» yenilemesi ortaya çıkarmak kalıyor ki Elmas, «Ezo Gelin» tecrübesinden de yararlanarak bu işin üstesinden gelebiliyor. Hatta, «Boş Beşik», Elmas'ın filmografisinde «Ezo»'dan daha tutarlı bir düzeye erişmiş görünüyor. Kötü senaryolardan kötü «İstanbul Kazan Ben Kepçe» ler (1965); kötü «İçimdeki Alev» ler (1966); kötü «Yemin Ettim Bir Kere» ler (1966); kötü «Allı Gelin»ler (1969) çıkaran Elmas, düzgün senaryolardan da «eli-ayağı düzgün» filimler verebileceğini «Ezo» dan sonra bir kez daha ispatlıyor... «Boş Beşik» bir yürük efsanesini dile getiriyor ve önce Kara Oba beyi yürük Ali'nin (Tugay Toksöz) bir köy ağasının kızı olan Fatma'ya (Fatma Girik) âşık olmasının oba ve köy örf-âdetleri ile bağdaşmayışı; sonra da herşeye rağmen gerçekleşen birleşmenin obaya bir türlü yeni bir vâris veremeyişi yani köy kızı Fatma'nın çocuk yapmaması sorunu işleniyor. Buradan Fatma'nın dramı ve çilesi doğuyor; bu dram bir yerde bitip Fatma, Ali'ye bir erkek çocuk verdikten sonra da kader bırakmıyor «beşiğinin dolu olmasını»... Dram trajediye dönüşüyor... Elmas hikâyesini senaryonun sağlamlığına uygun biçimde anlatıyor. Mizansende denge tutturma çabaları yönetmeni yer yer «ağır tempolu» olmaya zorluyorsa da Elmas, doğal dekorları iyi kullanarak bu gürsel açığı kapatmayı bir ölçüde başarıyor... Öte yandan Elmas, salt bir «öykü» anlatmakla kalmayıp hayvancılıkla geçinen göçebe Türklerin yaşantılarından ince ayrıntılar sunuyor; hikâyenin elverdiği ölçüde onların törelerini, gelenek - göreneklerini de açıklamağa çalışıyor... Oyunculardan Fatma Girik bu kere oldukça ilginç bir kompozisyonla çıkıyor karşımıza. Tugay Toksöz de Girik'e ayak uydurabilen rahat bir oyun veriyor... Sonuç olarak Orhan Elmas, aceleye gelmiş bir «Allı Gelin»in ardından ortaya koyduğu bu yeni «re-make»i ile piyasanın bir sürü kötü «iş filmi» arasından sıyrılıp «temiz» e, «zarasız» a ulaşabiliyor; ama yeni bir şey getiremiyor... (Görüntü : Cahit Engin — Müzik : Yücel Paşmakçı)

Nezih COŞ

SİNEMATEK

«fiyakalı» bir «Boş
Ezo Gelin» tecrübe-
hattâ, «Boş Beşik»,
ye erişmiş görünü-
«er» ler (1965); kö-
«re» ler (1966); kö-
dan da «eli- ayağı
daha ispatlıyor...
ara Oba beyi yö-
Fatma'ya (Fatma
bayısı; sonra da
bi bir vâris vere-
işleniyor. Bura-
de bitip Fatma,
beşiğinin dolu
enaryonun sağ-
ma çabaları yö-
doğal dekorları
yor... Öte yan-
lıkla geçinen
âyenin elver-
lamağa çalışı-
mpozisyonla
ne rahat bir
bir «Allı Ge-
anın bir sü-
biliyor; ama
Yücel Paş-

Mezih COŞ

DİKKAT!..
AKADEMİK
SİNEMA
GELECEK
SAYIDA
YEPYENİ BİR
YAZI DİZİSİNE
BAŞLIYOR :

Türk Sinemasında **AY**
bu

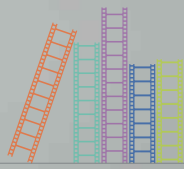
ARKADAŞIMIZ
HAYRİ CANER'İN
HAZIRLAYACAĞI BU
YAZI DİZİSİNDE
TÜRK SİNEMASI'NDA
GEÇEN BÜTÜN BİR AYIN
PANORAMASINI
BULACAKSINIZ

SİNEMATEK

□ FORUM!

- **AKADEMİK SİNEMA'NIN FORUM**
sayfaları, yazarlara, sinema sanatçılarına ve Türk Sineması konusunda tüm düşüncelerini açık, seçik biçimde ortaya koyabilecek yürekli kişilere ayrılmıştır. Bu yazılar, derginin genel görüş, düşünce ve dilekleriyle çatışsa da, aynen yayınlanır.

BU YAZIYA İSTEYEN İSTEDİĞİ BAŞLIĞI VEREBİLİR!..

Hüseyin CENGİZ

Birçokları gibi Yeşilçam'ın tutumunu eleştirecek değilim. **Onu** örnek de istemiyorum. Çünkü yargılamak bir şeyi ol-
ması gerekenle karşılaştırmaktır. Kadın kadındır, yeşilçam
yaşadığıdır. Başka türlü olması düşünülemez.

İnsan bir şeye ya karşıdır ya değildir. Bir işi ya yapar ya
yapmaz. İnsanın ortası aldatmacadır. Aynı şekilde yeşilçam'ı
bu **çözümü** gibi kabul etmek zorundayız. Onun daha iyi olma-
şını isteyemeyiz. Çünkü daha iy olması ahlaki bir problem de-
ğil ekonomik bir aşama olacaktır. Yani Yeşilçam'ın iyi olması
demek Hollywood ya da Cinecitta örneği, afyonun kalitesini
arttırmak demektir. Hepsi o kadar.

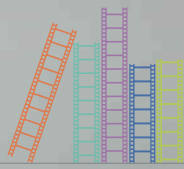
İki tür film yapılır yeryüzünde. Biri sadece ticari amaç-
larla yapılan «afyon sineması» diğeri insanda bir estetik duy-
guyu yaratan, bir düşünceyi dile getiren «san'at sineması».
Böyle bir ayırım mide bulandırıcı olduğu kadar da gerçeğin ta-
kidisidir. Tabii san'at sineması da aynı zamanda ticari kaygı-
lar güder. Geniş seyirci kütlelerinin ilgisini çekebilmek için bazı
yollara başvurur. (festvaler, gazeteler, radyo, reklam) Gide-
rek büyük ticari başarılarla da ulaşabilir. Bu ona değerinden
hiç bir şey kaybettirmez. Tam tersine, direnme ve yayılma gü-
cünü artırır.

Ne yazık ki yurdumuzda bir san'at sineması henüz doğ-
madı. Yani TÜRKİYE'DE SİNEMA YOK. Sadece bir eğlence
endüstrisi mevcut.

O halde ne yapmalı?

Ticari sinemanın kalıpları içinde san'at ve düşünce filmleri
çevrilemez mi? Sinema eserleri meydana getirilemez mi?

Dünyanın neresinde olursanız olun, bu sorunun cevabı
HAYIR olacaktır. Çünkü sinema Hollywood ya da Cinecitta

SİNEMATEK

FORUM

BU YAZIYA İSTEYEN İSTEDİĞİ BAŞLIĞI VEREBİLİR!..

Hüseyin CENGİZ

Birçokları gibi Yeşilçam'ın tutumunu eleştirecek değilim. Onu övmek de istemiyorum. Çünkü yargılamak bir şeyi olmasın gerekenle karşılaştırmaktır. Kadın kadındır, yeşilçam yeşilçamdır. Başka türlü olması düşünülemez.

İnsan bir şeye ya karşıdır ya değildir. Bir işi ya yapar ya yapmaz. İkisinin ortası aldatmacadır. Aynı şekilde yeşilçam'ı da övmeye gibi kabul etmek zorundayız. Onun daha iyi olması isteyemeyiz. Çünkü daha iyi olması ahlaki bir problem değil, estetik bir aşama olacaktır. Yani Yeşilçam'ın iyi olması demek Hollywood ya da Cinecitta örneği, afyonun kalitesini arttırmak demektir. Hepsi o kadar.

İki tür film yapılır yeryüzünde. Biri sadece ticari amaçlarla yapılan «afyon sineması» diğeri insanda bir estetik duyguyu yaratan, bir düşünceyi dile getiren «san'at sineması». Böyle bir ayrım mide bulandırıcı olduğu kadar da gerçeğin ta kendisidir. Tabii san'at sineması da aynı zamanda ticari kaygılar güler. Geniş seyirci kütlelerinin ilgisini çekebilmek için bazı yolları başvurur. (festvaler, gazeteler, radyo, reklam) Gidecek büyük ticari başarılarla da ulaşabilir. Bu ona değerinden hiç bir şey kaybettirmez. Tam tersine, direnme ve yayılma gücünü artırır.

Ne yapıp ki yurdumuzda bir san'at sineması henüz doğmamış. Yani TÜRKİYE'DE SINEMA YOK. Sadece bir eğlence endüstrisi mevcut.

○ hallek ne yapmalı?

Ticari sinemanın kalıpları içinde san'at ve düşünce filmleri geliştirilebilir mi? Sinema eserleri meydana getirilemez mi?

Dünyanın neresinde olursanız olun, bu sorunun cevabı **EVET** olacaktır. Çünkü sinema Hollywood ya da Cinecitta

SINEMATEK

FORUM

örneği maskaralıklara tahammül edemez. Onun (sinemanın) kendine özgü nazik bir yapısı vardır. Ne olursa olsun John Frankenheimer, Edward Dymtryk misali yaratıcı bir şeyler söylemek istese bile bunu sağlam bir temele oturtamaz. Özgün bir anlatıma sahip değildir. Bir yerde tıkanıp kalır. Giderek yalan bile söyler.

Fakat herşeye rağmen «ticari sinema maskaralığı endüstrisinden» istifade yoluna sapılabilir. Örneğin Jerry Lewis gibi amerikan toplumu ile alay eden (dolayısıyla Hollywood çevrelerine karşıdır) bir filmi Hollywood da gerçekleştirip, Amerika'da hasılat rekorları kırmak pekala mümkündür. Ne var ki bu münasebetleri oldukça kurnaz düzenlemeli. En ufak bir dikkatsizlik herşeyi mahvedebilir. Mesela Einseintein da «Müthiş İvan» filmi ile, bu kez «devlet sineması maskaralığı» nananik yapmıştır.

Ayrıca bu çalışmaların bile sınırlı olduğunu belli bir noktayı, belli bir çizgiyi geçemediğini belirtelim.

Türkiyenin şimdilik bu tür cambazlıklara girmesi gereksiz. Çünkü panayır sineması henüz kendi yükünü bile zor taşıyor. Varla yok arası bir şey.

O halde TÜRK SİNEMASI'nı Yeşilçam'ın dışında kuracağız. / New - York ekolü, Brezilya «cinema novo» akımı.. vs. gibi /

Şimdi gelelim ...neden bir Türk sineması yok? Neden edebiyat gibi önemli çıkışlar yapamıyoruz. Neden?

Yeşilçam'ın lüzumsuz adamları bu konuda pek çok neden uydurmuşlardır. Tabii bu nedenler kendilerini aldatmaktan başka bir işe yaramaz. Mesela Halit Refiğ kalkar «Çin Halk Cumhuriyetinde «Batan Güneş» gibi bir filmin çevrileceğini düşünebilir misiniz?» diye başlayan bir seri yazısında uzun zamandır zihnini kurcalayan hayalleri, sinemanın ulusal bir temeli olduğunu, ekonomik bir sorun olduğunu, hatta kültür birikiminin bile bunu etkileyeceğini söyler (misal olarak İtal-

SINEMATEK

FORUM

FORUM

Onun (sinemanın) kursa olsun John yaratıcı bir şeyler tutamaz. Özgür kalır. Giderek

maskaralığı endüstri Jerry Lewis gibi Hollywood çevrelerini geliştirip, Amerika'dır. Ne var ki. En ufak bir Einstein da «Müthiş maskaralığı»na

belli bir nokta

girmesi gerek. Bile zor taşı-

şında kuraca-» akımı.. vs.

yok? Neden

çok neden aldatmaktan

«Çin Halkı» çevrileceğini

şında uzun ulusal bir

atta kültür olarak İtal-

yan sinemasının büyüklüğünü Comedia dell'arte'ye kadar indirerek ne dehşetengiz bir araştırmacı olduğunu bir kere daha ispatlar). Tabii bu söylenenlerin gerçeğe en ufak bir ilişkisi yoktur. Ve Halit Refiğ kendi kendini oyalar.

Bugün sinemanın gelişimini ve aktüalitesini şöyle uzak-tan yakından izleyen saf bir kişi bile problemin daha girift olduğunu anlayabilir. Meseleyi ekonomik - sosyolojik - ahlaki temellere dayamak yetiştirmez. Bunların hepsi olduğu gibi hiçbirini de olabilir. İşleri bu kadar aldatıcı bir açık seçiklikte görmek, isteyerek veya istemiyerek burjuvanın ayak oyunlarına düşmektir.

Türkiye'de sinemanın mevcut olmayışı ekonomik sebeblere, geri kalmışlığa bağlı değildir. Çünkü İtalya, (İspanya ile beraber) Avrupa'nın en geri kalmış ülkesidir. Ve sineması oldukça gelişmiştir.

Ahlaki sebeblere de bağlı olamaz. Rusya ahlak yönünden çok olduğu halde sinema dünyasında pek önemli bir yeri yoktur. Bunu Rusyadaki düşünce özgürlüğüne bağlıyabiliriz. Eğer da Eisenstein'in «Müthiş İvan» örneğini bir kere daha verebilirim. Ayrıca ahlaki karışıklıklar ve çözümler de bir film yaratabilir. Oscar Wilde «Ahlaklı olmak çağının kalıplarını benimsemektir. Çağının kalıplarını benimsemek ise bir aydın yapacağı en büyük ahlaksızlıktır.» der.

Acaba mesele psiko-sosyolojik midir? Kültür emperyalizminin de parmağı var mıdır? İtalyanlar gibi sinema san'atına hiçbir yönünden faydalı olabilecek resim, tiyatro, müzik gibi kültürel sermaye ile ilgili midir?

Bunlara karşı da Satrajit Ray'ın hint sinemasında dar mülklerle meydana getirdiği «Pather Panchali» şaheseriyle Ella Kazan gibi sinemacıları bile etkileyişini, İngiliz sinemasına herşeye rağmen pek az şey yapabildiğini (Godard'ın dediği gibi «ancak iki tane İngiliz sinemacısı vardı. Biri Charlie Chapline diğerini hatırlamıyorum»), Brezilya'da fol

SİNEMATEK

FORUM

yok yumurta yok iken «cinema novo»nun patlayışını, Alman sinemasının nefis bir ortam ve imkânda iken ancak son 2 yıldır kendini duyurabildiğini (O da Straub gibi genç sinemacıların alkışlanacak direnme gücü sayesinde)... misalleri mevcuttur.

O halde hükümetin anlayışsızlığı, san'at sinemasına yatırım yapılmaması, sansür, organizasyon yetersizliği mi?

Hayır

Godard Fransa hakkındaki bir filmine «Made in USA»a adını verdi. (ki bunu sık sık yapar) Bunuel ise pek çok filmi anavatanının dışında gerçekleştirdi. Sansür konusunda ise pek çok ülkeden daha şanslıyız. San'at sinemasına yatırım yapılmadığı da iddia edilemez. Yeşilçam'ın zenaatkar rejisörleri ellerine geçen en güzel fırsatları bile yaratma güçlerinin kısırlığı sayesinde harcaşıp gittiler. Bir ülkede «Susuz Yaz», «Sevmek Zamanı», «Haremde Dört Kadın», «Ana» gibi filmler çevriliyorsa san'at sinemasına yatırım var demektir. Organizasyon, ambalaj ve dış pazarlara açılma konusunda Ulvi Doğan enteresan bir örnek teşkil eder.

«Ben evrensel bir film yapmak istemiyorum. Kendi halkımın anlayabileceği, kendi ülkem sorularına değinen filmler çevireceğim» diyenler açıkça demagoji yapmaktadır. Duygu Sağıroğlu diye biri «Bitmeyen Yol» filmini festivallere yollamış, dereceye girmek veya olay yaratmak şöyle dursun, yüzüne bile bakan olmayınca paragrafın başındakine benzer bir cümle savurmuştur. Düşünce ve davranış birbirini tutmаса o kişi için «samimiyetsiz» sözcüğü kullanılır. Bu sıfat da san'atta geçerli değildir.

Sağıroğlu ve Yeşilçamın diğer ileri gelen zenaatkârlarının dedikleri gibi bu işin ulusallıkla uzaktan yakından ilgisi yoktur. Bir film ulusal ise, bir gerçeği dile getiriyorsa, üslubu ve edası san'atkârane ise o film aynı zamanda evrenselidir.

SINEMATEK

FORUM

patlayışını, Almanya
ken ancak son 2 yıl
gibi genç sinemacı
)... misalleri mev-

sinemasına yatı-
tersizliği mi?

«Made in USA»a
ise pek çok fil-
Sansür konusunda
sinemasına yatı-
in zenaatkar re-
ile yaratma güc-
Bir ülkede «Su-
Kadın», «Ana»
tırım var demek
açılma konusun-
er.

ram. Kendi hal-
değinen film-
maktadır. Duy-
festivallere yol-
öyle dursun,
adakine benzer
birbirini tut-
mılır. Bu sıfat

zenatkârları-
ından ilgisi
yorsa, üslubu
evrenseldir.

FORUM

Yeter ki gerçek bir film olsun. Satrajit Ray?, Akira Kurosawa, Glauber Rocha gibi yönetmenler bunu her halde ispatladılar.

Yani kendilerine ait hiç bir düşünceleri olmayan eleştirme ve sinemacı müsvettelerinin söyledikleri gibi mesele «ulusal mı değil mi» davası değil «Bir san'at eseri mi değil mi» meselesidir. Gerçek bir film dünyanın her yerinde geçerlidir. Onun için ulusallık söz konusu olamaz.

Öte yandan Türkiyede film maliyetinin ucuz olması, gerçek sinemanın doğuşunu kolaylaştırıcaktır. Bizden önceki insanlar bu fırsatı boşu boşuna harcadı.

Şimdi gelelim....

Sinema bir yaratıcılık işidir. Bir kafa işidir. Deha işidir. Bunun da ahlaki - sosyolojik - ekonomik hiçbir kalıbı, kuralları, sebebi yoktur. Balzac'ın dediği gibi «Deha her şeye benzer, hiçbir şey ona benzemez.» Ne sinema okullarını bitirmek, ne bu işin teknik cambazı olmak, ne sinema tarihini ezbere bilmek ne de şaşırıcı bir kültüre sahip olmak «bir filmi realize etmek» için yeterlidir.

Diğer san'at ekolleri için de bu böyledir. Taş devrinde yapılan resimlerden, Jack London'a uzanan tarih çizgisi boyunca yaratıcı dehanın hiçbir şeye bağlı olmadığını, en unutulmaz anlarda bir volkan gibi fişkırdığını görebiliriz.

Ne yazık ki Türkiye bir sinema dehasına sahip değil. Yeşilçam'ın zenaatkârları ve en az onlar kadar beceriksiz olan eleştirmenlerimiz hiç bir önemli bir ŞEY yapamadı. Bu san'at beveslilerinin yegane ortak yanı zannettiklerinden daha bilgili oldukları halde, asıl bilinmesi gerekenleri aslâ öğrenememişleridir. (Bürokratlarımız gibi)

Mesela soylu yönetmenimiz Metin Erksan «Yılanların Öcü» filminin yeterince başarılı olmayışını film ekibinin ortalarına % 7. sınıfı kadar tahsil görmesine bağlıyor.

SİNEMATEK

FORUM

Bu zihniyetteki bir adam aslâ san'atçı olamaz. Düşünün bir! Bürokrat fabrikası, beyin yıkayıcı, Camus'nün deyimiy-le «aptal zekâ»ların imalcisi eğitim sistemini nereye bağl-yor.

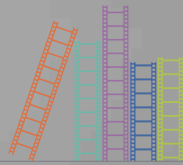
Sinema eleştirmenlerimiz ise bir başka alem. Kimin ne söylediği belli değil. Üsluplarını, dillerini bir kenara bırakalım diyeceğim ama ağzım varmıyor. Bu adamların pek çoğu daha Türkçe bilmiyor. Ya da tercüme ederken acele ediyorlar. (Geçenlerde Sungu Çapan'ın Yeni Sinema No. 19/20 de Hisar yarışmasıyla ilgili bir yazısını okudum. Saçımı başımı yolmadım desem yalan.) Çalma çarpma, acaip, kararsız fikirlerini üniversite lâflarının gerisine saklayıp duruyorlar. Aslında bir şey dedikleri yok. Dönüp dolaşıp «ulusal sinema» saçmalığına geliyorlar.

Bernardo Bertolucci şöyle diyor: «Filmlerimi kendi kişiliğimle meydana getirmeliyim. Ancak böylelikle filmlerim evrensel, çarpıcı bir güç kazanabileceklerdir.»

Şimdi bu adamı ulusal olmamakla suçlayabilir miyiz? Şüphesiz ki hayır. Bertolucci'nin böyle bir iddiası yok zaten. O sadece sinema yapmak istiyor. Bunu da başarıyor.

Fakat sinema yazarlarımız arasında büyük düşünceleri olanlar da var tabii. Mesela Semih Tuğrul son yazılarından birinde Halit Refiğ ve arkadaşlarını kasederek «Genç kuşak rejisörleri ya bu gerçeği anlarlar (ne gerçeği hangi gerçek?) ya da bu ülkede, san'ata, kültüre, sinemaya olumlu bir yön verecek bir kadro işbaşına gelince, hep birlikte bu piyasa-dan silinmeyi göze alırlar» diyor.

Yani Türkiye'de bir sinema kurulursa Yeşilçam rejisörleri aç mı kalacak. Hadi canım sende! Ticari sinemanın san'at sinemasıyla uzaktan yakından bir ilgisi yoktur ki. Ülkemizde gerçek sinemacılar yetişse bile Aram Gülyüz, Metin Erksan, Mehmet Dinler, Halit Refiğ ya da Ümit Utku'lar film çevirmeye devam edeceklerdir. Bunu ilkokul talebesi bile bilir.

SINEMATEK

FORUM

olamaz. Düşünün
mus'nün deyimiy-
ini nereye bağlı-

alem. Kimin ne
kenara bıraka-
ların pek çoğu
acele ediyor-
No. 19/20 de
Saçımı başımı
kararsız fikir-
turuyorlar. As-
usal sinema»

mi kendi kişi-
filmlerim ev-

abilir miyiz?
ası yok zaten.
arıyor.

düşünceleri
yazılarından
(Genç kuşak
gerçek?)
mlu bir yön
bu piyasa-

am rejisör-
manın san'-
ki. Ülke-
süz, Metin
ku'lar film
esi bile bi-

FORUM

CAN ÇEKİŞEN TÜRK SİNEMASINA BİR ÇAĞRI...

Orhan ELMAS

Siz **görmeyiz** bir gerçektir ki, Rus - Osmanlı harbinde Ayas-
nos'taki anıtın halk tarafından yıkılışı ile başlamış olan
bu **bede** filmimizden ve bu olayı izleyen Seden kardeşle-
rin, **Fuat Uzkınay**'ın, Merkez Ordu Sinema Dairesinin, Mü-
dâri **Jillie** Cemiyeti'nin Sedat Simavi'nin kısa metraj
filmlerle sahneye çıkışından bu yana Türk sinemasında
gelişim ve **önemli** devirler yer almış, son yıllarda da başa-
na **film** **özellikleri**, yönetmenler, yazarlar, oyuncular, fotoğ-
raf **direktörleri**, teknikerler yetişmiş, oysa bugün yılda iki-
yüzerden fazla film meydana getiren Türk sineması hâlâ kendi
sinema **özellik**, kendi hikâyesini, topraklarının sorunlarını
bulamamış, bunun için de Türkiye dışındaki sinema pazar-
larında **yer** alamamıştır.

Sinema **yığın** bir sanat dalı olduğu gibi propaganda ve
efsin araçtır da. Türk sinemasının bir endüstri, bir tesim,
bir sanat dalı olarak gereken ilgiden yoksun kalmasında ve
film sanat dallarının birleşimi olan sinema için dünya in-
ternet **festivaller** tertip ederek, hatıra pulları dahi bastı-
rarak **sinemanın** insanlığa ettiği hizmeti takdir ederlerken,
Sokak **ti** adamın elini kolunu sallıyarak sinemamıza gir-

SİNEMATEK

FORUM

«Sinemayı, (yazarın sözünü ettiği Türk sinemasıdır) kendilerine kollarını açmış gerçeğin ortasında ancak yaratıcı sinemacıları değiştirebilecektir.»

Demek ki neymiş? «Gerçek» kollarını açmış ve de «yaratıcı sinemacılar» bekliyormuşmuş. Doğrusu, şimdiye kadar ne görmüşlüğüm ne de duymuşluğum var, gerçeğin kollarını açtığını! Yazar öyle söylediğine göre, demek ki bir bildiği var. Kimbilir, belki de şunu demek istemiş olabilir yazar: «Bu bozuk - düzen, kapkaççı Türk sineması, kendisini değiştirebilecek olan yaratıcı sinemacıları kollarını açmış bekliyor.» Anlatılmak istenen böyle de olsa, sanırım kimse inanmak istemeyecek buna. Türk sineması, kendisine karşı çıkanları kolay kolay bağışlamıyor çünkü. Yazar da, şimdiye kadar kimbilir kaç iyiniyetli çabanın, bozuk-düzen dışlıları arasında eriyip gittiğine tanık olmuştur?

Yukarıya aldığımız cümle, Ali Gevgilili'nin «Çağdaş Sinema Karşısında Türk Sineması» adlı araştırma yazısında geçiyor. Hem de son cümle olarak. Gerçekten, şaka bir yana, yaratıcı sinemacıların gökten zembille inemeyeceğini, bunun başlı başına bir eğitim sorunu olduğunu ve toplumsal yapının oynadığı olumsuz işlevi görmemezlikten geliyor Gevgilili. Hiç bir abartma yok sözlerimde. Bunu kendisi de apaçık söylüyor zaten. İşte, okuyun göreceksiniz.

«Gerçekte, çağdaş dünya sineması karşısında, Türk sinemasının yerini ve sorunlarını araştıran bir inceleme, sonucu çoktan belli bir durumu, delilleriyle yeniden ortaya koyma çabasından başka bir şey değildir. Bu sonuca sinema adamları bile katılmaktadır. Katılmadıkları ya da anlayamadıkları tek şey, bu sinemanın kurtuluş yollarının yine kendi içinde yarattığı gerçeğidir.»

Gevgilili, «yarattığı» yerine «yattığı» sözcüğünü kullanmak istemiş olacak; çünkü «yarattığı» pek anlamsız kalıyor cümle içinde. Üstelik bu durumyla yazarın da sözünü ettiği «Türk sinemasının, kendi insanına yabancılaşmış kadar» Türkçeye yabancı kalıyor. İşin bu yanı da pek önemli değil aslında. Önemli olan düşünce yönteminin ta kendisi! Türk sinemasının kurtuluş yolları, kendi içinde yatıyormuş! (Aklım(fikr'im sana emanet ya rabbi!) Sinemayı, toplumdan bütün bütüne çekip kopararak, kurtuluş yolları aramanın, sözcüğün tüm anlamıyla «akla yabancılaşma»tan öte bir şey olmadığı artık gün gibi ortada, dersek okuyucu sanırım pek kaba bulmayacak sözlerimizi. «Gün gibi ortada» deyimini usuma başka bir şey getirdi. Yazmadan geçemeyeceğim. Eleştirmenimiz aynı araştırmanının ine son bölümünde şöyle bir şey yazmış :

«Oysa, bir yerde herşey ne denli açık ve «gül» işte ne kadar ortada.»

SINEMATEK

FORUM

FORUM

«Türk sinemasıdır) kendilerini
güncak yaratıcı sinemacılar

«de «yaratıcı sinemacı
görmüşlüğüme ne de duy-
«oyla söylediğine göre, de-
«demek istemiş olabilir
«kendisini değiştirebile-
«ekliyor.» Anlatılmak ist-
«miyecek buna. Türk si-
«şlamıyor çünkü. Yazar
«bozuk-düzen dişlileri

«Sinema Karşısında Türk
«de son cümle olarak!
«aten zembille inemiyen-
«ünü ve toplumsal ya-
«ner Gevgilili. Hiç bir
«yor zaten. İşte, oku-

«a, Türk sinemasının
«sonucu çoktan bel-
«a koyma çabasından
«adamları bile katil-
«ahkları tek şey, bu
«çinde yarattığı ger-

«k istemiş olacak;
«melik bu durumu-
«sanına yabancılığı
«emli değil aslında.
«anın kurtuluş yol-
«bet ya rabbi!) Si-
«maluş yolları ara-
«bir şey olmadığı
«bulmayacak söz-
«etirdi. Yazmadan
«bölümünde söy-

«İşte ne kadar

«kullanmadınız ya da çağrışım yoluyla bir şey anımsıyamadıysanız ben söy-
«leyin size Gevgilili'nin demek istediğini: «Oysa, bir yerde her şey ne
«kadar açık ve ne kadar «gün» gibi ortada.» Sevgili eleştirmenimize haksız-
«lık etmek için, buyun bir dizgi, bir düzeltme yanlışı olabileceğini dü-
«şünmüştüm önce; bu yüzden «gül» yerine «gün diye okudum bir de. Ama
«bu bile düzeltmiyordun yanlışlığı. Ayrıca, bir şey daha var, aynı cümlemin
«başında «denli», sözcüğünü, ortasında da «kadar» sözcüğünü kullanmış Gevg-
«gilili bilirsiniz, eskiler aynı sözcüğü bir cümle içinde, deyiş güzelliğini bo-
«ma diye iki kere kullanmamaya çalışırlardı. Şimdi kimsenin umurunda de-
«ğil. Bravo doğrus uleştirmenimize! Nelere özen gösteriyor?

— II —

«Küçük bir çocuk, önce emekler, sonra yürümeye başlar. Küçük çocuğun
«bu, bedenine oranla oldukça büyüktür önceleri, büyüdükçe oran küçülme-
«ye başlar. Bu evrim biyolojik yasalara bağlıdır. Bir hidro elektrik santral-
«da, belirli yükseklikten, belirli bir hızla türbünün kanatlarına akan su, ge-
«nerasyonu döndürürse kinetik enerji, elektrik enerjisine dönüşür. Demek ki,
«elektrik enerjisini elde etmemiz için bir başka enerjiye gereksinime var. Bu
«da fiziksel bir yasa. En basit gözlemlerin bile gösterdiği gibi, herşey be-
«lirli bir biçimde birbirine bağlı o halde! Elbette Türk sinemasının evrimi-
«ni de böylesine bir yasaya dayayarak düşüneceğiz. Ve diyeceğiz ki; «ya-
«lanca filmlerden, foto romanlardan apartmalar, kopyacılık, özentili sos-
«yolojik yasaların aşılması gerekli istasyonlarından biridir.» Üstüne üst-
«lük «aman ne iyi ediyorlar da özeniyorlar» diyeceğiz. Onları yeniyeni özen-
«melere inceğiz. (Özentinin, yaratıcılık alanındaki işlevini daha sonra eli-
«minde geldiğince anlatmaya çalışacağız)

«Bunu artık, çelimsiz, yeni yetme bir delikanlı olan Türk sinemasından
«— emekleme döneminde bile diyebiliriz — olgun bir kişinin tavrını gös-
«tirmesini, kişiliğini kazanmasını istiyoruz. Oysa buraya gelinceye kadar da-
«da bir çok zorlu engeller ve de çetin sorunlarla boğuşmak, yani düzcesi
«bir çok aşamalar yapmak zorunluluğunda. Sırası gelmişken burada bir
«başka şeyi açıklamakta yarar var. Elli yılı aşkın bir geçmişi olan Türk
«sinemasının emekleme çağından ya da yeniyetmelikten kurtulamamasını
«doğru karşılayamayanlar pek üzülmeyinler! Böylesine evrim ve değişiklik-
«nin belirtileri genellikle pek sezilmez. Örneğin, çelik ısıtıldığında erime
«dönemesine kadar katılığını sürdürür, fakat o dereceye geldiğinde birden-
«ven çözümlenir. Sosyolojik pek çok olgu da örnek olarak gösterilebilir bu-
«na. Düşünürler, bu «sıçrama»ya «tournant capital» adını veriyorlar. Şunu
«demek istiyorum; pek çok kimselerin öne sürdüğü gibi Türk sineması hi-
«ç de perinde saymıyor. Böyle görünmesi aldatıcıdır.

««İlan! Türk sineması» konusunda tartışma ortamının açılmasının henüz

SINEMATEK

FORUM

pek yersiz ve erken olduğunu, yerli sinemanın daha pek çok engel ve güçlüklerle boğuşmak güceminde olduğunu söyledik biraz önce. Nedir bu güçlükler? Nelerin yapılması gerekir daha önce? Bu sorulara, sayın Ağâh Özgüç'ün, daha önce sözünü ettiğimiz AS'ın ilk sayısında yayınlanan «Türk toplumundan kopmuşlar ya da kaçış sineması üzerine» adındaki yazısı üzerinde dururken, sırası geldikçe karşılık vereceğiz.

— III —

Sayın Ağâh Özgüç, toplumsal gerçekçilik adına umut vermiş bir bölüm yönetmen ile aydın genç sinemacıların yaptıkları filmlerle, gittikçe Türk toplumundan, Türk toplumunun sorunlarında öz ve biçim olarak koptuklarını, ulusal olma niteliklerini yitirerek Türkiye'de «yabancı sinema», «kaytarık sinema» yaptıklarını dile getiriyor. Sonra örnekler vermeye geçiyor. Yazdıkları hep doğru şeyler. Verdiği örnekler de öyle. Ne var ki, halktan kopmanın, kaçış sinemasına yönelmenin nedenlerini araştırırken — Sayın Özgüç beni başışlasın, boyundan büyük işe girdiği için — yanlışla, tutarsızlığa düşüyor çoğu zaman.

Özgüç'ün kaçış sineması için verdiği ilk örnek, Lütfü Akad'ın «Yalnızlar Rıhtımı»; şöyle diyor Özgüç :

«.....bu kişilerin konuşmaları da aynı gariplik içinde. Tıpkı, o gariplik rıhtım romantizmine uygun şiirsel konuşmalar. Örneğin; «yalnızlığım bir limana girdiğim zaman başlar benim». Özentili tipler, özentili konuşmalar...»

Şimdi bu cümlenin üzerinde durmadan önce, başka filmlerden başka örnekler verelim size. İşte bunlardan birisi, genç kız ile erkek konuşuyorlar :

MURAT — Seni seviyorum Gül!

GÜL — Beni sevmiş olmanız sizi ne kadar alâkadar ettiğini bilmiyorum ama lütfen benim peşimi bırakın.

MURAT — Bana niçin bu kadar haşın ve sert davranıyorsun?

GÜL — Sizi, benim peşimi bırakmaya davet ederim, Murat bey!

Beğendiniz mi? Bunu, adı ünlüye çıkmış bir senarist yazıyor, sonra adı ünlüye çıkmış bir rejisör de, hiç düzeltmeden olduğu gibi, aktarıyor filmine. Sonra yine aynı filmin ortalarında, durup durukken, Murat adındaki kahramanımızın, ad değiştirerek Sedat olduğunu, filmin sonunda da eski adına yeniden kavuştuğunu buracıkta söyleyiverelim. Önceleri, argodan başka bir dil kullanmayan kahramanımız, Gül ile tanıştıktan sonra, birdenbire değişiyor ve «mutsuzluk, mutluluğu aramaktır.» gibi konuşmalarla felsefe (!) yapıyor.

SİNEMATEK

FORUM

FORUM

...pek çok engel ve güç-
... önce. Nedir bu güç-
... sorulara, sayın Ağâh Öz-
... sında yayınlanan «Türk-
... ne» adındaki yazısı üze-

... vermiş bir bölüm yö-
... le, gittikçe Türk top-
... n olarak koptuklarını,
... n sinema», «kaytarık
... ermeye geçiyor. Yaz-
... var ki, halktan kop-
... rırken — Sayın Öz-
... — yanlışta, tutar-

... Akad'ın «Yalnızlar
... k içinde. Tıpkı, o
... şmalar. Örneğin;
... r benim. Özentili

... lerden başka ör-
... kek konuşuyor-

... lar ettiğini bil-

... ramıyorsun?

... Murat bey!

... sonra adı ün-

... rıyor filmine.

... ndaki kahra-

... da eski adına

... n başka bir

... denbire de-

... felsefe (!)

... burada böylece örnek verilebilir ya, biz, işi uzatmadan bir örnek daha
... ben buraların hakimiyim. Hiç kimse, beni olduğum
... gibi kabul etmiyebilir ama senin kafesini açıp kendimden
... kaçmam.

KEMAL — Ben buraların hakimiyim. Hiç kimse, beni olduğum
gibi kabul etmiyebilir ama senin kafesini açıp kendimden
kaçmam.

... değil mi?
... iyi bir senaryodan kötü bir film
... çok iyi bildiği gibi, iyi bir senaryodan iyi bir film çıktığı hiç gö-
... ama kötü bir senaryodan iyi bir film çıktığı hiç gö-
... demek, bir filmün perdede oynanmaya başladığı ana kadar
... hareketle başlayacağız işe; yani senaryo ile.
... biraz. Daha önce, senaryosundan örnek verdiğimiz iki film-
... konuşmuyorlardı. Ya? İngilizce, Fransızca,
... İtalyanca filan mi konuşuyorlardı? Değil elbet. Dünyanın
... konuşulmayan bir dille, yani «uydurukça» ile konuşuyorlar-
... ediyordular ya da, ne bileyim, tuhaf sesler çı-
... Uydurma bir dil, uydurma kahramanlar! Bu
... kendi toplumuna yabancılaşmış bir kıyıya bıraktık,
... Sanatın konusu insandır
... insanı anlatacak bir dil kuramamıştır.

... Özgüç'ün sözünü ettiği Lütfü Akad,
... Ertem Göreç, Metin Erksan, Alp Zeki Hepar, Atif Yılmaz
... kaçış sinemasının yönetmenleri. Bütün Türk sineması bu
... Üstelik, Özgüç'ün adını andığı yönetmenlerden dör-
... Akad, Metin Erksan, Ertem Göreç, Atif Yılmaz zaman zaman
... geçmek isteyen yapıtlar ortaya koymuşlardır. Sonra Halit
... Duygu Sağıroğlu da bu harekete ellerinden gel-
... de çalışmaktadırlar. Asıl kaçış için
... geride kalan yönetmen ordusudur. Bu böyle

(Devam Gelecek Sayıda)

Gelecek sayıda : SİNEMA SAHİPLERİ
VE MÜDÜRLERİYLE KONUŞMALAR

SİNEMATEK

FORUM

N İ Ç İ N ULUSAL BİR SİNEMAMIZ YOK ?

Enis R. OLCAYTO

Dünyanın her ulusunun, kendi damgasını vurduğu, «ulusal» bir sineması vardır : Amerika, Meksika, Japonya, İsveç, Fransa, İngiltere, İspanya, Yunanistan, Bulgaristan, Mısır... Fakat Türkiyemizin «ulusal» değil, ancak «yerli» sineması, «yerli filmciliği» vardır.

Bu neden böyledir ?

Türkiye'de 1966 yılı Kasım ayında, Türk Sinematek Derneği «Türk Filmciliğinin 50 nci Yılı» dolayısıyla gösteriler tertip etmiş, ilk Türk filimlerini göstermişti. Sinematek Derneği'nin bu çalışması çok faydalı olmuştu. Orada Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın «Mürebbiye»si ile, Ahmet Fehim Efendi'nin «Bican Efendi»si, bize 50 yıl önceki Türk sinemasından örnekler verdiler; ama bu örnekler, bugüne kadar filmciliğimizin «yerli» olmaktan öteye gitmediğini de görmemize imkân hazırladılar.

Türk filimlerinin adı yerlidir, oynayan oyuncular yerlidir, ama filimlerin ilk hareket noktaları tamamen «kopya» ve «taklit» olmaktan öteye geçememektedir. Filimler şekil ve mâ-nâ bakımından tamamen yabancı ulusların, yabancı yönetmenlerinin, yabancı üslûplarının taklididir. «Kleptomani», dünyada en fazla filmcilik alanında bizde vardır.

Uzak ve büyük ülkeleri bırakalım, Mısır, Yunanistan, Bulgaristan bile bizden, sinema sanatı ve «ulusal sinema» bakımından o kadar ileridir ki, bu durumu gördükten sonra üzülmemek elden gelmez.

Hangi tarz bir idare sistemi ile yönetilirse yönetilsin, dünya'da yerli filmciliğimiz kadar «kişilik»ten yoksun bir başka ülke olmaması acaba nedendir ? Bu konuda inceleme yapanların

SINEMATEK

FORUM

FORUM

is R. OLCAYTO

gasını vurduğu, «ulu-
sika, Japonya, İsveç
Bulgaristan, Mısır..
erli» sineması, «yer-

rk Sinematek Der-
ıyla gösteriler ter-
Sinematek Derne-
ada Hüseyin Rah-
Fehim Efendi'nin
emasından örnek-
filmciliğimizin
emize imkân ha-

ayuncular yerli-
zen «kopya» ve
er şekil ve mâ-
ancı yönetmen-
mani», dünya-

manistan, Bul-
ma» bakımın-
nra üzülme-

etilsin, dün-
ni bir başka
yapanların

Ek parmak bastıkları nokta yerli filmcilikle ilgili kanunların
«ulusal» ilkel olmasıdır. Yerli filmcilik başı boş bir âlemdir.
Filmciliğin gelişmesine ve «ulusal» bir filmcilik doğma-
imkân hazırlıyacak kanunlardan yoksundur. Fransa gibi
fertlere büyük özgürlük tanıdığı bir memlekette bile
kanunu» varken Türkiye'de böyle bir şey yoktur, sa-
bir «sansür nizamnamesi» vardır. Sansür ile de bir ulu-
filmciliği ileri gitmez, ancak geri kalır.

Eğer sinema kanunu çıkarılırsa yerli filmcilik «ulusal» bir
kazanabilir mi? Çıkarılacak sinema kanunu, Türk ulu-
özelik ve değerlerini işleyen gerçek sanat eserlerine prim,
ödül verirse ulusal bir Türk sineması doğabilir. Zi-
güncü yerli filmcilik, herhangi bir ticaret kolundan ayırt
mayacak (hattâ çok daha başı boş) koşullar içindedir. Fi-
milyonlarca insana bir «fikri», bir «duygu»yu aşıl原因 bir
mesajdır. Her filmin bir «sözü», bir «tema»sı vardır. Bu te-
bu söz bu mesaj, söylenmeye değer: milyonlarca lira sar-
meye değer bir nitelikte ise film çevrilir: yoksa çocuk be-
okuma - yazma bilmeyen milyonlarca seyirciyi aldatmak
değil' Türkiye'de 1969'da çevrilen 210 filmin en az 100
kimesi, hiç bir fikir sorumluluğu olmadan, sadece para ka-
mak için çevrilmiş filimlerdir. Eğer bir SİNEMA KANUNU
olsa, bu kötü filmlere yüksek vergi konsa, kötü filim piyasaya
almaz. Eğer bir sinema kanunu olsa, iyi filmlere, halkın kül-
tür bilgisi ve dünya görüşünü genişleten filmlere prim verilse,
bu filmlerden az vergi alınsa yerli filmciler «faydalı» filim
yapmak zorunda kalmazlar. Hele «ulusal niteliği olan» filmlere
büyük armağanlar, vergisiz, rüsumsuz vizyona koyma imkân-
ları verilirse Türk tarihine, Türk folkloruna, Türk ruhuna, Türk
halkına en faydalı, en uygun filimler yapılabilir.

Bugün Mısır'da, Yunanistan'da, Bulgaristan'da sinema ka-
nunları vardır: ama Türkiye'de yoktur. Eğer bir ulusun kendi
özelliğini dünyaya ve kendi halkına göstermesi büyük bir pro-

SINEMATEK

FORUM

paganda ve terbiye gücü taşımasaydı, hiç bir memleket sine mayla bu kadar yakından ilgilenmezdi.

Hem halkımız eğitmek için: hem de dünya uluslarına kendi varlığımızı göstermek kendimizi dünyaya tanıtmak için ulusal bir filimciliğe muhtacız. Ama, bugünkü durumda bütün dünyaya ve kendi halkımıza karşı utanacak durumdayız. Bunun sorumlusu olanlar bir an önce yerli filimciliği bu bataklık tan kurtarmalıdır...

sansürde bu ay

Filmin Adı	Firma (Film)	Tarih	Sansür No
Sex Gona	Ak-man F.	2.10.1969	211
Günahlarını Kanlarıyla Ödediler	Kale F.	2.10.1969	212
Ölüm Şart Oldu	Bağın F.	3.10.1969	213
Hayırsız Evlat	Ne-ka F.	3.10.1969	214
Sevimli Kabadayı	Venüs F.	7.10.1969	215
Uykusuz Geceler	Erman F.	7.10.1969	216
Tarkan	Arzu F.	9.10.1969	217
Mihracenin Gözdesi	Topkapı F.	9.10.1969	218
Sex Gona		15.10.1969	219
Yarın Başka Bir Gündür	Acar F.	16.10.1969	220
Cilveli Kız	Erlar F.	16.10.1969	221
Yanık Kaval	İstanbul F.	17.10.1969	222
Yusuf ile Züleyha	Erlar F.	17.10.1969	223
Hakanların Savaşı	Sarıkaya F.	21.10.1969	224
Berduş	Saner F.	21.10.1969	225
Anadolu Soygunu	Önder F.	22.10.1969	226
Edirne	Y. Kredi Bankası	22.10.1969	227

SINEMATEK

FORUM

bir memleket sine
aya uluslarına ken
tanıtmak için ulu
durumda bütün
durundayız. Bu
siliği bu bataklık

U ay

Tarih Sansür No

2.10.1969	211
2.10.1969	212
2.10.1969	213
2.10.1969	214
2.10.1969	215
2.10.1969	216
2.10.1969	217
2.10.1969	218
2.10.1969	219
2.10.1969	220
2.10.1969	221
2.10.1969	222
2.10.1969	223
2.10.1969	224
2.10.1969	225
2.10.1969	226
2.10.1969	227

ESKİŞEHİR'İN SINEMALARI...

Nezih COŞ

Eskişehir'de bugün (11) kapalı, (12) açık sinema çalışmaktadır. Sesli sinemacılık 1930'larda, yani sesli sinemanın yurda girişini takiben başlamıştır. 1927'de 32.341, 1933'de de 47.045 nüfusa sahip olan Eskişehir'de ilk olarak sessiz «Park Sineması» faaliyet göstermiş; arkadan 1932'de «Sizin» ve 1933'de «Sizin» sinemaları açılmışlardır. 250 kişilik «Sizin Sineması» sessiz olarak açılmış, sesli makinesine 1934-35 mevsimi başlarında kapalı olarak çalışmış «Park Sineması» bir süre sonra kapanmış, Eskişehir'de sesli salonuna 1936'da «Yeni Sinema» ile kavuşmuştur. Savaş yıllarında faaliyete geçen «Ethem Sineması» adında bir başka salonun 1940-49 döneminde ortadan kalktığı anlaşılmaktadır.

Eskişehir'de ilk sürekli açık sinema da 1939 yazında kurulan «Yeni Bahçe» olmuştur. Bunu 1940-49 döneminde açılan «Tozman Bahçe» (1940) ve «Milek Sineması» (1946) izlemiştir. «Tozman Bahçe» Eskişehir'in o yıllardaki en çalışkan sinemacısı Tozmanlı Hasan Bey tarafından kurulmuştur. Şehirde kazanç rekorları kırmış bir zât olan Hasan Bey aynı zamanda şehrin o gün için en modern salonu olan «Asrı Sinema»nın da başarılı sinemacısı olarak tanınmıştır. Eskişehir 1940-49 döneminde «Lâle» (1944) ve «Marmara» (1946) adlarında iki yeni salona daha kavuşmuş ve 1950-69 döneminde (5) kapalı, (3) açık sinemayla girmiştir. 1950-69 döneminde Eskişehir'in kapalı sinemaları ilk 20 yıllık döneme göre % 100'ün üstünde bir artış göstermiş ve şehir nüfusu (1945: 80.030 — 1950: 88.459 — 1960: 153.996 — 1965: 174.451) şeklinde bir seyir gösterirken, salonlar da (11)'e çıkmıştır. Açık hava sinemalarındaki artış ise bugün 1949'daki durumun 4 katına ulaşmış ve (12) olmuştur. 1950-69 döneminde Eskişehir'in kapalı ve açık sinemaları, İstanbul'un tersine ilk 10 yıl içerisinde daha hızlı bir artış göstermişlerdir.

Şehirde bugün çalışan kapalı ve açık sinemalarla, bunların açılış yılları ve koltuk-sandalye sayıları şu şekildedir: (Bu liste tel. no'ları dışındadır. Eskişehir Belediyesi'nden alınan 15.3.1968 tarihli bilgiye göre düzenlenmiştir.)

SİNEMATEK

I — KAPALI SİNEMALAR :

Ad. :	(Tel. no :)	Açılış yılı	Koltuk
Asrı	(... ...)	1932	586
Şizin	(12—44)	1933	420
Yeni	(13 84)	1936	671
Lâle	(17 64)	1944	775
Marmara	(... ...)	1946	662
Şan	(21 88)	1954	712
Atlas	(14 83)	1955	660
Büyük	(30 02)	1955	1179
Yurt	(27 70)	1955	928
Kılıçoğlu	(20 63)	1960	800
Doğan	(... ...)	1963	543
			7936

II — AÇIK SİNEMALAR :

Ad. :	Açılış yılı	Sandalye
Yeni Bahçe	1939	1200
Tozman »	1940	1350
Melek »	1946	900
Büyük »	1955	700
Sakarya »	1955	1000
Yurt »	1955	500
Yeni Atlas »	1958	800
Zafer »	1959	750
Yeni Sakarya »	1960	850
Birlik »	1963	1100
Doğan »	1965	600
Renk »	1965	1400
		11150

SİNEMATEK

İZMİT'İN SİNEMALARI...

Nezih ÇOŞ

yılı	Koltuk
1932	586
1933	420
1936	671
1934	775
1935	662
1937	712
1938	660
1939	1179
1940	928
1941	800
1942	543
	7936

Sandalye

1200
1350
900
700
1000
500
800
750
850
1100
600
1400
1150

İzmit'e yakınlığı dolayısıyla, Cumhuriyet'ten sonra İzmirle sinemacılık hayli gelişmiş ve sesli filme de 1930'dan sonra hemen kavuşmuştur. 1927'de 15.215 olan şehir nüfusu 1935'te 18.433'e; 1940'da da 29.120'ye yükselmiştir. Bu dönem içerisinde İzmit'te iki sinema salonu faaliyet göstermiştir. Bunlardan bir «Üssü Bahri Yurt Sineması», öteki de «Halk Sineması»dır. Kış mevsiminde yeni filimleri, seyircilerine İstanbul'dan hemen sonra ve Ankara'dan daha önce gösterme olanağı elde eden bu iki sinema, yaz aylarında da başka mesire yerlerinde oyalanmayı uygun bulan seyirciyi sinemaya çekmek için bahçelerinde film gösterilerine devam etmişlerdir. Öğrenildiğine göre İzmit'in bu iki sineması da 1940 - 49 döneminde ortadan kalkmışlar ve bu dönemde şehir bugün de çalışan en eski salonu «Oğuz Sineması» (1946) na kavuşmuştur... 1945'de 28.352; 1950'de de 35.564 nüfusa sahip bulunan ve yurdun 20. büyük şehri olan İzmit'te gene aynı dönem içinde iki de yeni bahçe sineması açılmıştır. Bunlar «Aile Bahçesi» (1945) ve «Oğuz Bahçe» (1946) dır. Kapalı ve açık «Oğuz» sinemalarının sahibi Necmi Oğuz Bey'dir... İzmit'in bugüne gelen ikinci salonu ise 1950'de açılan «Seka Sineması» olmuş ve bunu yazlık bahçesi izlemiştir... Nüfusu 1960'da 73.488, 1965'de de 90.061'e çıkan şehirde sinemalar özellikle son 10 yıl içinde büyük bir gelişme göstermişlerdir. İzmit'te 1950 - 69 döneminin 1950 - 59'u kapsayan ilk 10 yılı içinde (2) kapalı, (5) açık sinema çalışırken (3. kapalı «Ünal» daha sonra kapanmıştır.) 1960 - 69 dönemi içinde yeni olarak (4) kapalı ve (12) açık sinema yapılmış ve İzmit'in sinemaları (6) kapalı, (17) açık

SINEMATEK

seviyesine gelmiştir. Merkez Belediyesi'nden aldığımız (11.12.1967) tarihli bilgiye göre şehirde çalışmakta olan kapalı ve açık sinemalar şunlardır :

I — KAPALI SINEMALAR :

Sinemannın adı	Açılış yılı	İstiabı	Adresi
		1400	İstanbul Cad.
2 — Seka	1950	1000	Kâğıt Fabrikası yan
3 — Yurt(Alaeddin İkiz)	1960	2000	Bol Sokağı
4 — Karaçetin (Yusuf)	1962	900	Kandıra Cad.
5 — Dülger - Yüksel	1965	600	İstasyon Cad.
6 — Kolordu	1965	480	İstanbul Cad.
		6380	

II — AÇIK SINEMALAR :

Sinemannın adı	Açılış yılı	İstiabı	Adresi
1 — Aile Bahçe	1945	1500	Fethiye Cad.
2 — Oğuz	1946	1000	İstanbul Cad.
3 — Seka	1950	1500	Kâğıt Fabrikası yan
4 — Çiçek	1952	1200	İstasyon Cad. üstü
5 — Şan	1958	1200	İstasyon Cad.
6 — Altınal	1960	2000	Ankara Cad.
7 — Bağ	1960	1000	Kandıra Cad.
8 — Karaçetin	1962	2000	Kadıköy, Kandıra Cd.
9 — Kültür	1963	5000	Ankara asfaltı
10 — Emek	1964	1000	Kadıköy, Bağdat Cd.
11 — Özcan	1964	600	Fevzi Çakmak Cad.
12 — Ufuk	1964	1000	Kadıköy, Bağdat Cd.
13 — Dülger - Yüksel	1965	650	İstasyon aCd.
14 — İstanbul	1965	700	Yenidoğan, Ank. asf.
15 — Kolordu	1965	100	İstanbul Cad.
16 — Şahin	1965	050	Fevzi Çakmak Cad.
17 — Yeni Melek	1967	1500	Fethiye Cad.
		22500	

SİNEMATEK

Türkiye'de
Yayınlanan
İlk

FİLMCİLİK
SİNEMACILIK
DERGİSİ

AS

AKADEMİK
SİNEMA

7. Sayıdan İtibaren

BÜYÜK YENİLİKLERLE
YAYIN HAYATINI SÜRDÜRECEKTİR

Kitapçılarda Bulamıyorsanız
ABONE OLUNUZ.